

ඇතුව

2015 සෙසෙම්බර්-අක්තෝබර්

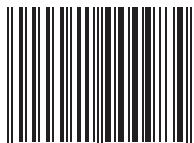
- 2 ○ සමාජ, ආර්ථික කොරනුරු බිඳක්
- 3 ○ විදේශ මුදල් ඒකකවලුන් නාමනය වූ
ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරකුම්පත්
- 6 ○ ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ගිණුම් ඇස්කමේන්තු
සැකසීම නවසකරණය
- 9 ○ ශ්‍රුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය සහ
ශ්‍රුරෝපීය මහ බැංකුව
- 15 ○ මොකක්ද මේ ජාතික ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය
කියන්නේ?
- 18 ○ මූල්‍ය සාක්ෂරතා ප්‍රවර්ධන වැඩපිළිවෙළ

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව

රු. 20/-

ISSN 1391-3697

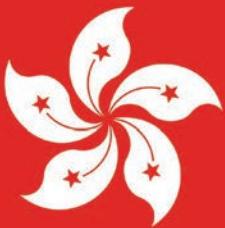

0 000041 000984

04100098 Rs.20/-

හෝම තේකුව

සමාජ, ආර්ථික තොරතුරු බිඳීක්...

හොං කොං දකුණු වින මූහුදට මූහුණ ලා විනයේ ගිණිකොන දිගාවේ පිහිටි දැවයිනකි. එයට දුපත් 263 ක් පමණ අයන් වේ. 1842 පළමු වන අඩිං දුදීය අවසානයේදී දී, හොං කොං විතානා පාලනයට නතු විය. 1984 දී විනය සමග විතානා අතර ඇති වූ ගිවිපූමක් නිසා 1997 දී එය විනයේ වියේෂ පරිපාලන ප්‍රදේශයක් බවට පත් විය. එ සේ මුව ද එය විනයේ පවතින සමාජවාදී ආර්ථික ක්‍රමය නො ව නිදහස් වෙළඳපොල ආර්ථික ක්‍රමයක් පවත්වා ගෙන යයි. හොං කොංහි ආරක්ෂාව සහ අන්තර්ජාතික සබඳතා පිළිබඳ වගකීම දරන්නේ විනයයි. එහි ව්‍යවහාර මූදල හොං කොං බොලර් වන අතර නිල භාෂාව වන්නේ වින භාෂාවයි. මේ වන විට හොං කොං ලෝකයේ ප්‍රධාන ම වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයක් වේ.

ଓଳୋଗ୍ୟ- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/hk.html>

භූම් ප්‍රමාණය	
මුළු ප්‍රමාණය	වරිග කි.ම්. 1,108
ධීම් ප්‍රමාණය	වරිග කි.ම්. 1,073
අභ්‍යන්තර ජලාශ	වරිග කි.ම්. 35
ජනගහනය (2015 ජුලි ඇස්කේමෙන්තු)	7,141,106
ජනගහන විරිධි වේගය (2015 ඇස්කේමෙන්තු)	0.38%
ජන සභාත්වය	වරිග කිලෝ මිටරයට පුදුගලයින් 1,102.5
උපත් අනුපාතය (2015 ඇස්කේමෙන්තු) (ජනගහනය දහසකට)	9.23
මරණ අනුපාතය (2015 ඇස්කේමෙන්තු) (ජනගහනය දහසකට)	7.07
උපතේදී පිටිත අලේක්ෂාව (අවුරුදු) (2015 ඇස්කේමෙන්තු)	82.86
පුදරු මරණ අනුපාතය (2015 ඇස්කේමෙන්තු) සඡ්‍යා උපත් දහසකට	2.73
සේවා වියුයුත්තිය (2014 ඇස්කේමෙන්තු)	3.2%
කුම්මිභ ආදායමේ ගිනි සංග්‍රහකය	53.7 (2011)
ශ්‍රම බලකාය (2015 ඇස්කේමෙන්තු)	මිලියන 3.883
දළ දේශීය නිෂ්පාදනය (2014 ඇස්කේමෙන්තු)	වික්සන් ජනපද බොලර් ඩිලියන 405
මුර්ඛ දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ වරිධි වේගය (2014 ඇස්කේමෙන්තු)	2.6%
ඡේ පුද්ගල දළ දේශීය නිෂ්පාදනය (2014 ඇස්කේමෙන්තු)	වික්සන් ජනපද බොලර් 55,700
දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ආංශික සංයුතිය කෘෂිකර්මය කර්මාන්ත සේවා (2015 ඇස්කේමෙන්තු)	0.1% 7.2% 92.8%
අයවිය අතිරික්තය (+) හෝ තියෙන (-) දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයේ ලෙස (2015 ඇස්කේමෙන්තු)	0.3%
රන් සහ විදේශ සංවිත (2014 දෙසැම්බර් 31 ඇස්කේමෙන්තු)	වික්සන් ජනපද බොලර් ඩිලියන 328.5
උද්ධිමත අනුපාතය (2014 ඇස්කේමෙන්තු)	4.4%
ආනයන (2014 ඇස්කේමෙන්තු)	වික්සන් ජනපද බොලර් ඩිලියන 519.3
ආනයන හාන්ඩ්	විදුලි යෙළුප්පකරණ සහ උපකරණ, රෙඳුපිළි, තිම් අදුම්, පාවහාත්, අත් මිරලෝසු සහ මිරලෝසු, සෙලුලම් බඩු, ජ්ලායර්ක්, මුලුනා ඉවින
ආනයන රට්ටල්	විනය, ඇමෙරිකා වික්සන් ජනපදය
අපනයන (2014 ඇස්කේමෙන්තු)	වික්සන් ජනපද බොලර් ඩිලියන 549.5
ආනයන හාන්ඩ්	අම් උව්, පාරනොරික හාන්ඩ්, ප්‍රාග්ධන හාන්ඩ්, ආනාර වරිග
අපනයන රට්ටල්	විනය, ජපානය, සිංගප්පරුව, ඇමෙරිකා වික්සන් ජනපදය, දිඹුණු කොරිකාව

මෙම ක්‍රියාවලයේ නිෂ්පාදනය

එස්.එස්. රත්නායිකා මයා - සහකාර ප්‍රධාන

ଆର୍.ଲୀ.ଲିଙ୍କ୍.ଲିମି. ଉଦ୍‌ସାରନେତା ମିଯ - ଶବ୍ଦିଶକ୍ତି, ଗେଲିମି ଓ ଏହା ପିଲାଲିମି

සි.එන්. විජේසේකර මයා

- ഇടിയക്ഷണം, ശ്രദ്ധാലുപരമായ മോഹനയിൽ കാവല്ല

“ଜୀବନକ” ଜାଗରୁଳେଖି ପାତ୍ରବିନି ଅଛିହାହେ ଲେ ଲେ ଲେଖିବାକାହେ ଏହି ଅଛିହାହେ ମହ କ୍ଷେ ଲାଙ୍କା ମହ ବୈଦ୍ୟକାରୀ ଅଛିହାହେ ନେବାଲିଯ ହେତି ଯ.

କୁଣ୍ଡଳୀରେ ଦେଖିଲୁ ଅଧିକଃମ୍ଭା, ତୁ ଲଙ୍ଘ ମହ ବିରାଜିଲା
ନମର ଲିଙ୍ଗର ଦେଲ ମୁଲେ ଅନ୍ତର୍ମିଳି / ଲେଖକୁ ପରି
ମେଣି କୁଣ୍ଡଳାରେ ଲିଙ୍ଗରେ ଶିଥିମେନେ 'କୁଣ୍ଡଳା'
ତୁମେଲେଲେଣେ ଶେଷେଲୁ ଗତ ହାତି ଯ.

ଶିରପତକ ମିଳ : ରୂ. 20.00
 ବୀରଷ୍ଟିକ ଢୁକେତନ୍ତେଲ୍ୟ : ରୂ. 480.00
 (ତଜେବାଟେ ଗୁହ୍ୟରୁ ଦ ଆନ୍ତରିକ୍‌ରେ)

අධිකාරී
සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව
හ්‍රි ලංකා මහ බැංකුව
තැං. පෙ. 590, කොළඹ

34 വേദി 9-10 കലാപയ

2015 සැප්තැම්බර-මක්තේබර

ISSN 1391-3697

වෙබ් අඩවිය: www.cbsl.gov.lk

විදේශ මුදල් ඒකකවලින් නාමනය වූ ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරිකුම්පත්

ඉවත්තිකා රාජකරුණ
පේෂ්පේ කළමනාකරු
රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව

1. හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව රාජ්‍ය නාය කළමනාකරණය පිළිබඳ වගකීම දරනුයේ මුදල් නීති පනතේ 112 සහ 113 වගන්ති ප්‍රකාරව ය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ රාජ්‍ය නාය දෙපාර්තමේන්තුව, මෙම නීතිමය තත්ත්වය පදනම් කරගතින් දේශීය රාජ්‍ය නාය නිකුත් කිරීම, සේවාකරණය හා කළමනාකරණය සහ විදේශීය නාය සේවාකරණය, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් අධික්ෂණය, අවදානම් කළමනාකරණය සහ රාජ්‍ය නාය සුරක්ෂිත වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය සම්බන්ධ සියලු කාර්යයන්හි රජය වෙනුවෙන් නියුතු ලැබේ. රජයේ දළ නාය අරමුදල් අවශ්‍යතාව මූල්‍යනය කිරීම සඳහා රාජ්‍ය නාය දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රධාන වශයෙන් හාන්ඩ්ගාර බිල්පත් සහ හාන්ඩ්ගාර බැඳුම්කර දේශීය මුදලින් ද ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර එක්සත් ජනපද බොලර මුදලින් ද නිකුත් කරන අතර ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්ව බැඳුම්කර විදේශයන්හි නිකුත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් ද කටයුතු මෙහෙයුවයි.

2. ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර - Sri Lanka Development Bonds (SLDBs)

රාජ්‍ය නාය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 1957 අංක 29 දරණ විදේශීය නාය පනත යටතේ මූලුණත විවිධ එක්සත් ජනපද බොලර්වලින් ප්‍රකාශීත ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමට හේතු වූයේ පෙළුදුලිකරණ ලැබීම් අමේක්ෂිත පරිදි තො ලැබීම සහ අනෙකුත් විදේශීය මූල්‍ය පහසුකම් අඩුවීමත් ය. තවද, අන්තර්ජාතික ආධාර සපයනු ලබන ආයතනවලින් ආධාර ලබා ගැනීමට ඇති අවස්ථා අනෙකුත් සංවර්ධනය වන රටවලින් ඇතිවන තරගකාර බව නිසා ක්‍රමයෙන් නීති වී යාම මෙන්ම ම දේශීය වෙළෙඳපොළේ පොලී අනුපාතිකයන් ඉහළ නැගීමේ අවදානමකින් තොර ව තවදුරටත් දේශීය නාය ලබා ගැනීමට පැවති දුෂ්කරණවාවය ද මෙයට හේතු විය.

2.1. ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර මිල දී ගැනීමට සුදුස්සන්

මුල් මුදල සහ පොලිය එක්සත් ජනපද බොලර්වලින් ගෙවීම් කරනු ලබන, ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් නිකුත් කරනු ලැබේ, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර අත්පත් කර ගැනීම, එය තබා ගැනීම සහ පැවතීම සඳහා අවශ්‍ය අවසරය විනිමය පාලන පනතේ 17 වගන්තිය යටතේ, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර මිල දී ගැනීම සහ අලෙවි කිරීම සඳහා නම් කළ නියෝග්‍රහයින් ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ රාජ්‍ය නාය අධිකාරී විසින් පත් කරනු ලැබේ සිටින ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් සහ බලය ලත් විදේශ වෙළෙඳුන් වෙත ලැබේ ඇති.

පහත සඳහන් කාණ්ඩවලට අයත් ආයතන සහ ප්‍රද්‍රේශීලයෝ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර මිල දී ගැනීමට සුදුස්සේ වෙති.

- (1) 1953 අංක 24 දරණ විනිමය පාලන පනතේ 4 වන ජේදය යටතේ පත් කරන ලද බලය ලත් අලෙවිකරුවන්
- (2) 1937 අංක 7 දරණ ලියාපදිංචි ස්කන්ධ සුරක්ෂිත ආයා පනත හා 1923 අංක 8 දරණ දේශීය හාන්ඩ්ගාර බිල්පත් ආයා පනත යටතේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් පත් කරන ලද ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්
- (3) ශ්‍රී ලංකාවේ නොවාසික හේතු ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත නොවාසික විදේශීය රාජ්‍ය පුරවැසියන්
- (4) ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත ස්විර පදිංචි ලැබූ ශ්‍රී ලංකා පුරවැසියන්
- (5) රැකියාවක් සඳහා හේතු ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා හේතු ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත ජ්‍යෙන් වන ශ්‍රී ලංකා පුරවැසියන්
- (6) ශ්‍රී ලංකාව හැර වෙන රටවල නීති යටතේ ව්‍යවස්ථාපිත කරන ලද හේතු ව්‍යවස්ථාපිත නො කරන ලද ආයතන

- (7) ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත වෙනත් රටක ස්වීර පදිංචිය සනාථ කරන ද්‍රව්‍යව පුරවැසිහාටය සහිත ශ්‍රී ලාංකිකයන්
- (8) ශ්‍රී ලංකාවේ ආයෝජන මණ්ඩලය සමග හිටිසුමකට ඇතුළත් වූ විශේෂිත සමාගම
- (9) රක්ෂණ කර්මාන්ත පනතේ රෙගුලාසි යටතේ ලියාපදිංචි විශේෂිත රක්ෂණ සමාගම

ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ හෝ ඇමෙරිකානු පුරවැසියෙකුට හෝ විකිණීම සිදු කළ නො හැකි ය.

2.2 ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල විශේෂිත ලක්ෂණ

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රාධි සමාජවාදී ජනරජය වෙනුවෙන් එක්සත් ජනපද බොලර් වටිනාකමීන් යුතු ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර නිකුත් කරයි. සාමාන්‍යයෙන් මෙහි පරිණත කාලය වසර 2 ක් හෝ වසර 3 කි. එය නිකුතුවෙන් නිකුතුවට වෙනස් විය හැක. ලන්ඛන් අත්තර බැංකු අර්ථන අනුපාතිකයට ලංසු තබන ආන්තිකය මත පදනම් වූ තරගකාර ලංසු මින් වෙනදේසි සිදු කරන අතර ලංසු තැබේම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පත් කරන ලද නිල ලත් නියෝජිතයන් විසින් සිදු කරයි. මෙම බැඳුම්කරවලට පොලී ගෙවීමේ දී පාවතන පොලී අනුපාතිකය හෝ ස්ථාවර පොලී අනුපාතිකය සැලකිල්ලට ගනිය. පාවතන පොලී අනුපාතිකය යටතේ අර්ථ වාර්ෂික ගෙවීම් සිදු කරන අතර භය මසක් සඳහා වූ ලන්ඛන් අත්තර බැංකු අර්ථන අනුපාතිකයට නියම කරන ලද ආන්තිකයක් එකතු කිරීමෙන් ලබා ගන්නා විව්‍යා අනුපාතිකයන් මත පොලීය ගණනය කෙරේ. ස්ථාවර අනුපාතිකය යටතේ පොලී ගෙවීමේ දී තරගකාර ලංසු මින් තීරණය වූ ස්ථාවර පොලී අනුපාතිකය පදනම් කර ගනියි.

මෙම බැඳුම්කර සඳහා අවම ආයෝජනය එක්සත් ජනපද බොලර් 100,000 ක් වන අතර ඉන් පසු ව එක්සත් ජනපද බොලර් 10,000 ගුණිතයන්ගෙන් ආයෝජනය සිදු කළ හැකි ය. මෙහි දී ලංකා බැංකුව ගෙවීම් නියෝජිතයා වශයෙන් කටයුතු කරන අතර රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවේ ලියාපදිංචි නිලලත් නියෝජිතයන් මින් ද්විතීයික වෙළඳපාලේ අලෝය සිදු වෙයි. සුරක්ෂිත පරිණාම පරිණත විමේ දී සම මිලට (Par Value) ආයෝජනය කළ මුදල ආපසු ගෙවීම් සිදු කරයි. ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල ආයෝජනයෙන් ලැබෙන පොලී ආදායම ශ්‍රී ලංකාව තුළ ආදායම් බද්දෙන් නිදහස් ය.

වසර 2කින් හෝ 3කින් කළේ පිරෙන ලෙස නිකුත් කරන ලද ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ආයෝජකයන්ගේ කැමැත්ත පරිදි එක් වසරක් අවසානයේ දී ව්‍යව ද මුදල් කර ගැනීම් හැකියාවන් යුතු ය. එහි දී, අර්ථ වාර්ෂික පොලී ගෙවීම්

සිදු කරනුයේ පළමු වසර සඳහා මාස 6 ලන්ඛන් අන්තර බැංකු අර්ථන අනුපාතිකයට (LIBOR - London Inter-Bank Offer Rate) නියමිත පාදක ප්‍රමාණය (Basis Points) එකතු කිරීමෙනි.

ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර පිටසන් කර භාර දිය හැකි අතර පැවරීම සිදු කරනුයේ පිටසන් කර භාර දි ලියාපදිංචි කිරීම මගිනි. මෙම පැවරුම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ රාජ්‍ය නිය අධිකාරී වෙත ලියාපදිංචි කළ යුතු ය. ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ඒ සඳහා නම් කරන ලද නියෝජිතයන්, බලයලත් විදේශ විනිමය වෙළඳුන් සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පත් කරන ලද ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් මින් අලෙවි කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම තුළින් රට තුළ විදේශ සංවිත ප්‍රමාණය ඉහළ යන අතර, දේශීය වෙළඳපාල පොලී අනුපාතික ඉහළ නැහීමේ අවදානම අඩු වේ. එමත් ම මේවා නිකුතුව තුළින් ලැබෙන අරමුදල් රජය විසින් ප්‍රමුඛකාව මත ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතිවල ආයෝජනය කිරීමට හැකි වේ. එට අමතර ව මෙම බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම අයවැය හිතය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා යොදාගත්තා උද්ධීමනාත්මක බලපෑමක් ඇති නොවන ක්‍රමයක් වශයෙන් ද වැදගත් වෙයි. කෙසේ වෙතත්, කළේ පිරුණු විට නියමිත අනාගත දිනයක දී එකතර විශාල මුදල් ප්‍රමාණයක් ආපසු ගෙවීම් සිදුවීම, ශ්‍රී ලංකා රැඹියල අවප්‍රමාණය වීමක දී රාජ්‍ය නිය බරහි පිරිවැය (Cost of Government Borrowings) ඉහළ යාම හා ජාත්‍යන්තර වෙළඳපාල තුළ පොලී අනුපාතය ඉහළ යාම වැනි ප්‍රධාන ආදායම් තත්ත්ව තුළින් අහිතකර බලපෑම් ද ඇති විය හැක.

3. ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්වල බැඳුම්කර

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රාධි සමාජවාදී ජනරජය වෙනුවෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්වල බැඳුම්කර ද නිකුත් කරයි. සාමාන්‍යයෙන් පරිණත කාලය වසර 5 සිට වසර 10 දක්වා වන ස්වේච්ඡන්වල බැඳුම්කර එක්සත් ජනපද බොලර්වලින් නිකුත් කරයි. මෙම පරිණත කාල සීමාව නිකුතුවෙන් නිකුතුවට වෙනස් විය හැක. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පත් කරන ලද ප්‍රධාන ප්‍රාරක්ෂකයන් (Designated Lead Managers) හරහා මෙම බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම සිදුවේ. මේවාට අර්ථ වාර්ෂික ව පොලී ගෙවීම් සිදු කරයි. ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡන්වල බැඳුම්කරවල අවම ආයෝජනය එක්සත් ජනපද බොලර් 100,000 හෝ 200,000 වන අතර ඉන් පසු ව එක්සත් ජනපද බොලර් 100,000 ගුණිතයන්ගෙන් ආයෝජනය සිදු කළ හැක. විදේශ පුරවැසියන්ට (Foreign Citizens) හා සුදුසුකම් ලත් ආයතනවලට (Entities) මෙම ආයෝජනය සිදු කළ හැක. සුරක්ෂිත පරිණාම වීමේ දී සම මිලට ආයෝජනය කළ මුදල ආපසු ගෙවනු ලැබේ. නිලලත් පොත් තබන්නන් විසින් (Designated Book Runners) ද්විතීයික වෙළඳපාල ගනුදෙනු සිදු කරයි.

ප්‍රථම ජාත්‍යන්තරස්වේටරීන්ව බැඳුම්කර නිකුත්ව 2007 වසරේදී සාර්ථක ව සිදු කරන ලදී. සංවර්ධන හැඳුකරුවන්ගේ අරමුදලින් දායක වූ ප්‍රධාන යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘතින්හි රුතුයේ දායකත්වය මූල්‍යනය කිරීම හා එම ව්‍යාපෘති නිසි කළට මූල්‍ය ප්‍රහසුකාවයකින් තොර ව ක්‍රියාත්මක කිරීමට වගබලා ගැනීම ජාත්‍යන්තර බැඳුම්කර නිකුත්වේ ප්‍රධාන අරමුණු වේ. යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති කිහිපයක් නිසි කළට ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දැඩි අවශ්‍යතාව තුළින් ඉහළ යන පිරිවැය අවම කිරීමෙන් ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයකට උපකාරී වීම සඳහා මෙය සාර්ථක ව ම දායක වන බැවින් බැඳුම්කර නිකුත්ව වැදගත් මූල්‍ය ප්‍රහසුකාවක් ලෙස සැලකිය හැක.

ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡාන්ව බැඳුම්කර නිකුත් ක්‍රියාදාමයේ දී බැඳුම්කර නිකුත්වට පෙර ස්වේච්ඡාන්ව ග්‍රේණිගත කිරීමක් (Sovereign Rating) කළ යුතු ය. නිකුත් කිරීමට අවශ්‍ය අරමුදල් ප්‍රමාණය මුදල් අමාත්‍යාංශය (Ministry of Finance) විසින් දැනුම් දෙන අතර නිකුත්ව සඳහා මුදල් මෙන්ඩලයේ අනුමැතිය ලබා ගත යුතු ය. මුදල් මෙන්ඩලයේ අනුමැතිය ලබා ගැනීමෙන් පසු මානාභ්‍යාගාරයේ ලේකම් හරහා අමාත්‍ය මෙන්ඩල අනුමැතිය (Cabinet Approval) සඳහා ඉදිරිපත් කරයි. ඉන් පසු ව මෙහෙයුම් කම්ටුවක් (Steering Committee) සහ තාක්ෂණික කම්ටුවක් (Technical Committee) මේ සඳහා පත් කරන අතර මෙහෙයුම් කම්ටුව විසින් ප්‍රමුඛ කළමනාකරුවන් (Lead Managers) තෝරා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලබයි. මේ සඳහා තාක්ෂණික කම්ටුවේ සහයෝගය ද ලබා දෙයි. අනතුරුව ඒකාබද්ධ ප්‍රමුඛ කළමනාකරුවන් (Joint Lead Managers) සහ නීති උපදේශකයින් (Legal Councils) පත් කර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, මුදල් අමාත්‍යාංශය හා ප්‍රමුඛ කළමනාකරුවන් සම්බන්ධ වී ස්වේච්ඡාන්ව බැඳුම්කර නිකුත්ව සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය කටයුතු පිළිබඳ ව දිගින් දිගට ම සාකච්ඡා පවත්වා අවශ්‍ය ලියකියවිලි (Offer Circulars) පිළියෙල කරයි. ඉන් අනතුරු ව අනාගත ආයෝජකයන් දැනුම්වන් කිරීමක් සිදු කිරීමෙන් පසු ව විදේශ යෝග පනතට අනුව ජනාධිපතිතුමාගේ සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ රාජ්‍ය යෝග අධිකාරීගේ අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කරයි. අවසානයේදී ඒකාබද්ධ ප්‍රමුඛ කළමනාකරුවන් අනාගත ආයෝජකයන් සමග සම්බන්ධ වී තිබුණි දිනයක දී අවශ්‍ය අරමුදල් රස් කර ගැනීමට කටයුතු කරයි.

3.1 ස්වේච්ඡාන්ව බැඳුම්කර නිකුත්වට සම්බන්ධ වාසි සහ අවදානම් තත්ත්වයන්

වාසි :

- (1) ශ්‍රී ලංකාව මධ්‍යම ආදායම් ලබන රටක් බවට පත්වීමෙන් සමග ලේක බැංකුව විසින් සපයනු ලබන සහන යෝග දීමනාවලට ප්‍රවේශවීමේ මාර්ග සිමා විය. එ නමුත්, ස්වේච්ඡාන්ව

බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම හරහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපාලට වූ ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රවේශය ප්‍රථ්‍යා වීම සිදු වූ අතර ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපාලයේ ශ්‍රී ලංකාවට පෙනී සිටීමට හැකි විය.

- (2) ශ්‍රී ලංකාවේ යෝග ලබා ගැනීමේ හැකියාව පිළිබඳ ව ජාත්‍යන්තර ආයෝජන ප්‍රජාව ඒත්තු ගැනීමේ සඳහා ද මෙය මහතු අවස්ථාවක් විය.
 - (3) අරමුදල් සපයන ව්‍යාපෘතිවල පවත්නා කොන්දේසිවලින් තොර ව මෙම නිකුත්වෙන් ලැබෙන අරමුදල් ප්‍රමුඛතා පදනම මත ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතිවල ආයෝජනය කිරීමට රුතුව වැඩි හැකියාවක් ලැබේ.
 - (4) මේ තුළින් පදනම් පොලී අනුපාතිකයන් ඇති වූ අතර, ඒ තුළින් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපාලේ සාංගමික බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමක දී තරගකාරී පොලී අනුපාතිකයන්ට අරමුදල් රස් කර ගැනීමට පොදුගලික අංශයට හැකියාව ලැබේ.
 - (5) යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය සඳහා ලබාගත් මිල අධික දේශීය යෝගවීම පිළිසි ස්වේච්ඡාන්ව බැඳුම්කර නිකුත්වෙන් ලබාගත් අරමුදල් ආයෝජනය කිරීම නිසා, මෙම බැඳුම්කර නිකුත්ව හේතු කොට ගෙන රටෙහි සමස්ත යෝග බර ප්‍රයස්ත මට්ටම ඉක්මවා ඉහළ යාම වැළකේ.
 - (6) විනිමය අනුපාත හා පොලී අනුපාතිකවල ස්ථායිකාව වර්ධනය කිරීමට ද මෙය හේතු වේ.
- අවදානම් :**
- (1) ප්‍රධාන ම අවදානම වනුයේ බැඳුම්කර කළ පිරුණු විට, නියමිත අනාගත දිනයක දී එකවර විශාල මුදල් ප්‍රමාණයක් ආපසු වෙළෙඳපාල සිදු වීමයි.
 - (2) ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ අගය අවප්‍රමාණය වීම (Sri Lanka Rupee Depreciation) තුළින් ශ්‍රී ලංකා රුතුව ගෙවීමට සිදුවන රුපියලේ යෝග බර පිරිවැය ඉහළ යා හැකි ය.
- #### 4. සාරාංශය
- රාජ්‍ය යෝග කළමේ අපේක්ෂිත සංයුතියට ලාඟ වීමේ අරමුණ ඇති ව ඉදිරි වර්ශ පහ තුළ (2016 - 2020) ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලාපොරොත්තු වන සැලසුම්ගත උපාය මාර්කීක ප්‍රතිපත්ති සකසන අතර එය මැදිකාලීන යෝග කළමනාකරණ උපාය මාර්ග (Medium Term Debt Management Strategy) ලෙස හඳුන්වයි. මැදිකාලීන යෝග කළමනාකරණ උපාය මාර්ගය මූලික වශයෙන් කේන්දුගත කර ඇත්තේ ඇස්තමේන්තුගත සාර්ව අර්ථික දැරුණක හා වෙළෙඳපාල වාතාවරණය සැලකිල්ලට ගෙන යෝග කළමේනි යෝග සංයුතිය තීරණය කිරීම පිළිසියයි.

විදේශ විනිමය වෙළඳපාලෙහි සිදු වන විවලනයන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළඳපාලේ පොලී අනුපාතිකයන්ගේ සිදුවන විවලනයන් තුළින් ඇතිවන අනිතකර බලපෑම අවම හා ප්‍රශ්නයේ මට්ටමකින් පවත්වාගෙන යාම සඳහා රාජ්‍ය ණය නිකුත් කිරීමේ දී ගය කළයේ දේශීය මුදල් ඒකකවලින් නාමනය වූ ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරක්ෂිත මෙන් ම විදේශ මුදල් ඒකකවලින් නාමනය වූ ශ්‍රී ලංකා රජයේ සුරක්ෂිත මෙන් ම විදේශ මුදල් ගෙවීමේ යෝගා සංශ්‍යිතය කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතු හි.

විදේශ මුදල්වලින් සමත්විත වූ සුරක්ෂිත මෙන් නිකුත් කිරීම හරහා ඇති විය හැකි අවදානම් වැළැක්වීම සඳහා, රාජ්‍ය ණය ගැනීම්වල සාමාන්‍ය පොලී පිරිවැය අවම මට්ටමක පවත්වා ගනිමින් ගය පරිණත වීමට ගතවන සාමාන්‍ය කාලය වර්ධනය කිරීම, කෙටිකාලීන ගය කළයේහි ප්‍රතිගතය

අඩු කිරීම හා විදේශ මුදලන් වූ ගය ප්‍රමාණයේ අනුපාතය අඩු මට්ටමකින් පවත්වාගෙන යාම සිදුවෙයි. බැඳුම්කර නිකුත්වන් වූ ලැබීම් යටිතල පහසුකම් මූල්‍යනය කිරීමට යොදා ගැනීම තුළින් ආර්ථික කටයුතු වර්ධනයේමත්, ඒ තුළින් බදු ආදායම ඉහළ යැම නිසා ගය ආපසු ගෙවීමේ හැකියාව වර්ධනය වීමත් සිදු වෙයි. සහනදායි විදේශ අරමුදල් ප්‍රහවයන් සීමා වීමත් සමග, ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළඳපාලෙන් විදේශ අරමුදල් ලබා ගැනීමට හාවිත කළ හැකි ඉතා වැදගත් ගය උපකරණයක් වශයෙන් ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡා බැඳුම්කර හඳුන්වා දිය හැක. එ සේ ම ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරය ද විදේශ සංවිත කළමනාකරණයෙහි ලා ඉතා මහඟ මෙහෙවරක් ඉටු කරයි.

විශේෂ සටහන I

ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ගිණුම් අස්සනමීන්තු සැකසීම නවසකරණය¹

කිසියම් රටක ජාතික ගිණුම් මගින් යම් කාලපරිච්ඡයක් තුළ එම රටෙහි සිදු වූ ආර්ථික ප්‍රගමනය තක්සේරු කරන අතර මෙම ගිණුම් ජාත්‍යන්තර ව පිළිගන්නා ලද කුමවේද අනුව සකස් කිරීම වැදගත් වේ. එසේ ම ජාතික ගිණුම්කරණ කියාවලියේ දී රටක ආර්ථික සංවර්ධනය පිළිබැඳු කෙරෙන අනෙකුත් සාර්ථක ආර්ථික දරුණු රාජියක් ද ජනනය වේ. වර්තමානයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ගිණුම් අැස්තමේන්තු, ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 1993 සහ 1968 ජාතික ගිණුම් කුමවේදයන්ට (ජ.ග.තු. - System of National Accounts) අනුකූලව සකස් ලබයි. කෙසේ වුවද, ජාතික ගිණුම් පිළිබඳ මැත්තකාලීනව ඇති වූ න්‍යායාත්මක සංවර්ධනයන් සමග ජාතික ගිණුම් කුමවේදය මේ වන විට වඩාත් නවීකරණය වී ඇත. එම නව ප්‍රවණතාව සමග ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ගිණුම් සැකසීමේ කුමවේදය යාවත්කාලීන කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවක් වේ. එ අනුව, ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අනෙකුත් බොහෝ රටවල් දැනට හාවිතා කරන නවතම ජාත්‍යන්තර ගිණුම්කරණ සම්මුතින් අන්තර්ගතවන 2008 ජාත්‍යන්තර ගිණුම් කුමවේදයට (ජ.ග.තු. 2008) අනුගතවෙන් නව ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතින්ට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ගිණුම් සකස් කිරීමට දැනටමත් කටයුතු ආරම්භ කර ඇත.

ජාතික ගිණුම් සැකසීමේ කුමවේදයෙහි නිරදේශීත සුවිශේෂී වෙනස්වීම්

ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ගිණුම් සකස් කිරීමේ කුමවේදය නවසකරණය කිරීමේ වැඩසටහනට අනුව මූලික වශයෙන් ජ.ග.තු. 2008 ව අනුගතව ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන

දෙපාර්තමේන්තුව විසින් දැනටමත් සුවිශේෂී වෙනස්කම් රාජියක් සිදුකර ඇති අතර ඒවා 2010 වසරේ සිට ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිතය. එ අනුව ජාතික ගිණුම්කරණයේ වැදගත්ම සාර්ථක ආර්ථික දරුණු රාජියක් වන දෙදේ නිෂ්පාදනය (ද.දේ.ති). ඇස්තමේන්තු කිරීම සම්බන්ධව සිදුකිරීමට බලාපොරොත්තු වන ප්‍රධාන වෙනස්වීම කිහිපයක් පහත පරිදි පෙළගැස්විය හැක.

- පාද වර්ෂය 2010 වසරට වෙනස් කිරීම
- ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිත කර්මාන්ත වර්ගීකරණයේ 4 වන සංස්කරණය (International Standard Industrial Classification Revision 4 - ISIC Rev.4) අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ සියලුම ආර්ථික කටයුතු පාහේ ආවරණය කරමින් ද.දේ.ති. යෙහි ආවරණ පරාසය පුළුල් කිරීම
- නව ආෂ්කික වර්ගීකරණයක් යටතේ ද.දේ.ති. ඉදිරිපත් කිරීම
- වියදම් ප්‍රවේශය අනුව ද කාර්තු ගත ගිණුම් අැස්තමේන්තු කිරීම
- නිෂ්පාදන හා වියදම් ප්‍රවේශයන්ට සමගම්ව ආදායම් ප්‍රවේශය යටතේ ද වාර්ෂිකව ද.දේ.ති. ඉදිරිපත් කිරීම
- නිෂ්පාදන ප්‍රවේශය යටතේ ඇස්තමේන්තු “මූලික මිල” (Basic Price) අනුව සැකසීම

පාද වර්ෂය 2010 වසරට වෙනස් කිරීම

ආර්ථිකයක මූර්ත වර්ධනය මතිනු ලබන්නේ ස්ථාවර මිල ගණන් අනුව ද.දේ.ති. ගණනය කිරීමෙනි. මෙහි දී සුදුසු පාද වර්ෂයක් තෝරාගෙන ප්‍රතිඵැයිම්, අවධානය හෝ

¹ මෙහි අඩංගු තොරතුරු සැපයීම වෙනුවෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවට සිය නාංශකාවය පළ කරයි.

ප්‍රතිප්‍රමාණය යන ක්‍රමවේදයන් ආර්ථික කටයුතු අනුව සුදුසු පරිදී භාවිතා කර වර්තන මිල යටතේ ඇස්තමේන්තුගත ද.දේ.නි. හි අන්තර්ගත මිල ගණන් වෙනස්වීම මත ඇති වූ බලපෑම ඉවත් කර ස්ථාවර මිල යටතේ ද.දේ.නි. ගණනය කෙරේ. මෙහි දී අදාළ පාද වර්ෂයෙහි මිල ගණන් ස්ථාවර ලෙස සලකා මම වසරේ සිට සැම වසරකම ස්ථාවර මිල ගණන් යටතේ ද.දේ.නි. එම පාද වර්ෂයෙහි මිල අනුව ඇස්තමේන්තු කරන බැවින් ආර්ථික උච්චාවචනයන් අඩු වසරක් පාද වර්ෂය ලෙස තෝරාගැනීම වැදගත් වේ. තවද, පරිහැළුණ රටාවත් වෙනස්වීම, නව භාණ්ඩ හා සේවාවන් වෙළඳ පොලට පැමිම වැනි ආර්ථිකයන්ගේ සිදුවන ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් තිසි ලෙස අන්තර්ගතය කරගැනීම සඳහා අවම වහයෙන් වසර පහකට වරක්වත් පාද වර්ෂය වෙනස් කළයුතු බව ජා.ගි.තු. නිරදේශ මගින් අවධාරණය කෙරේ. කෙසේ වූවද, ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට ස්ථාවර මිල ගණන් සඳහා පාද වර්ෂය වනුයේ 2002 වසරයි. මෙම වසරෙන් පසු කාලීනව ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය සැලකිය යුතු ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් රාජියකට බඳුන් වී ඇති බව ප්‍රත්‍යක්ෂ කරුණකි. විශේෂයෙන්ම, රටෙහි පැවැති යුදමය වානාවරණය තිමාලීමන් සමඟ උතුරු හා තැගෙනහිර පළාත් රටෙහි සෙසු ආර්ථිකයට සම්බන්ධ වීම සහ සාම්කාමී පරිසරයක් තිරමාණය වීම හේතුවෙන් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් පුළුල් වීම මෙසේ පාද වර්ෂය වෙනස් කිරීම කාලෝචිත අවශ්‍යතාවක් බව පසක් කර දෙයි. ඒ අනුව, නව ක්‍රමය යටතේ 2010 පාද වර්ෂය ලෙස සලකා මුද්‍රණ ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු කරන අතර එම ඇස්තමේන්තු අයයන්හි ප්‍රතිගතාත්මක වෙනස ආර්ථික වර්ධන වේය ලෙස 2015 වසරේ සිට ඉදිරිපත් කෙරෙනු ඇත. මෙහි දී, මෙම නව පාද වර්ෂයට අනුව ස්ථාවර මිල ගණන් යටතේ ද.දේ.නි. 2010 වසරේ සිටම ප්‍රතිඵ්‍යුතුමේන්තු කෙරේ.

ද.දේ.නි. හි ආවරණ පරාසය පුළුල් කිරීම

ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු කිරීම සම්බන්ධව පවතින ප්‍රධාන විවේචනයක් වනුයේ දැනට පවත්නා ක්‍රමය යටතේ ආර්ථිකයේ නව ප්‍රව්‍යන්තා සහ ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් විස්තර කෙරෙන ඇතැම් වැදගත් ආර්ථික කටයුතු තිසි ලෙස ආවරණය තොවන බවයි. මෙම නව්‍යකරණ වැඩිසටහන යටතේ ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු කිරීමේ දී ISIC Rev.4 අනුව යම්ත් සැකසු ශ්‍රී ලංකා කරමාන්ත වර්ගිකරණය යටතේ මෙතෙක් ආවරණය තොවූ ආර්ථික කටයුතු රසක් ආවරණය වේ. මෙහි දී, විශේෂයෙන් මෙතෙක් තිසි ලෙස ආවරණය තොවූ ගැහස්පෑ අංශයේ තිම්පාදනයන් මෙන්ම කළා හා පොදු විනෝදන්මක කටයුතු, තොරතුරු තාක්ෂණය සහ තොරතුරු ආශ්‍රිත සේවා ක්‍රියාකාරකම්, විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය සැලකිය කෙරේ. මෙහි දී සැලකිය යුතු විය ඇත්තේ ප්‍රතිඵ්‍යුතු අනුව සැලකිය වීමත් සමගම ද.දේ.නි. හි සංඛ්‍යාත්මක අගයෙහි වෙනස්වීමක් සිදුවිය හැකි වීමයි. කෙසේ වූවද, නව ක්‍රමවේදය යටතේ දැනට ඇතැම් ආර්ථික කටයුතුවල එකතු කළ අය ගණනය කරන ක්‍රමවේදයන් ද වෙනස්වන බැවින් එය ද.දේ.නි. හි අය අඩු/වැඩි වීමට බලපානු ඇත. මෙම වෙනස්කම්වල සමස්ත ප්‍රතිඵ්‍යුතු ලෙස ජනනය වන නව ද.දේ.නි., දැනට පවත්නා ක්‍රමය යටතේ ජනනය වන ද.දේ.නි. ට වඩා අඩු/වැඩි වීමට බලපානු ඇත. එස්ම, ද.දේ.නි. හි ප්‍රතිතයක් ලෙස දක්වන දැරුකයන් සඳහා ද මෙම අඩු/වැඩි වීම බලපානු ඇත. එබැවින් මෙම නව ක්‍රමවේදය යටතේ ජනනය වන ද.දේ.නි. පදනම් කරගෙන ගණනය කරන සාපේක්ෂ අයයන් දැනට පවත්නා ක්‍රමවේදය යටතේ ජනනය වන ද.දේ.නි. පදනම් කරගෙන ගණනය කරන සාපේක්ෂ අයයන් හා සාප්‍රව්‍ය සංස්ක්‍රීතය කළ නොහැකිය.

රසක් පුළුල් ලෙස ආවරණය වේ. මෙහි දී සැලකිය යුතු වැදගත් කරුණක් වනුයේ මෙලෙස නව ආර්ථික කටයුතු ආවරණය වීමත් සමගම ද.දේ.නි. හි සංඛ්‍යාත්මක අගයෙහි වෙනස්වීමක් සිදුවිය හැකි වීමයි. කෙසේ වූවද, නව ක්‍රමවේදය යටතේ දැනට ඇතැම් ආර්ථික කටයුතුවල එකතු කළ අය ගණනය කරන ක්‍රමවේදයන් ද වෙනස්වන බැවින් එය ද.දේ.නි. හි අය අඩු/වැඩි වීමට බලපානු ඇත. එබැවින් මෙම නව ක්‍රමවේදය යටතේ ජනනය වන ද.දේ.නි. එස්ම, ද.දේ.නි. හි ප්‍රතිතයක් ලෙස දක්වන දැරුකයන් සඳහා ද මෙම අඩු/වැඩි වීම බලපානු ඇත. එබැවින් මෙම නව ක්‍රමවේදය යටතේ ජනනය වන ද.දේ.නි. පදනම් කරගෙන ගණනය කරන සාපේක්ෂ අයයන් හා සාප්‍රව්‍ය සංස්ක්‍රීතය කළ නොහැකිය.

නිවිධ ප්‍රවේශයන් යටතේ සහ නව ආංඩික වර්ගිකරණය අනුව ද.දේ.නි. ඉදිරිපත් කිරීම

ද.දේ.නි. තිම්පාදන ප්‍රවේශය, ආදායම් ප්‍රවේශය සහ වියදම් ප්‍රවේශය යන ප්‍රවේශයන් තුන යටතේම දැනට ඇස්තමේන්තු කරයි. ඒ අනුව තිම්පාදන ප්‍රවේශය යටතේ කාර්තුමය හා වාර්ශිකව ද වියදම් හා ආදායම් ප්‍රවේශයට වාර්ශිකව ද දැනට ද.දේ.නි. ඉදිරිපත් කරයි. මෙහි දී, තිම්පාදන ප්‍රවේශය යටතේ ද.දේ.නි. ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ඇති වන සුවිශේෂී වෙනස්කමක් වනුයේ මෙතෙක් ආර්ථිකයේ ප්‍රධාන අංශ ලෙස සලකන ලද කෘෂිකාර්මික, කාර්මික හා සේවාවලට අදාළ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් නව ක්‍රමවේදය යටතේ “අර්ථික කටයුතු” ලෙස හැඳින්වීමය. නවකරණ වැඩිසටහන යටතේ අන්තර්ජාතික සම්මුතින්ට අනුව සිදුකරන ලද ආංඩික වර්ගිකරණය (Sector Classification) අනුව යම්න් නව ආංඩික ප්‍රවේශයක් යටතේ ද.දේ.නි. ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිතය. නව ක්‍රමවේදය යටතේ “ංගය” ලෙස හඳුන්වනුයේ ආර්ථික කටයුතු තොවා ඇත්තේ ප්‍රතිඵ්‍යුතු අනුව සැලකිය යුතු විය ඇතැම් අංශයේ අංශයක් වන අංගයන් වන, “මූල්‍ය අංගය”, “මූල්‍ය තොවන අංගය”, “රාජ්‍ය අංගය”, “ගෘහ ඒකක අංගය” සහ “ලාභ තොවාලාභ ගෘහ ඒකකයන්ට සේවා සපයන ආයතන අංගය” යන අංගයන්ය. ඒ අනුව, මෙම අංශ යටතේ සැම අදාළ ආර්ථික කටයුත්තකටම වෙන වෙනම ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු සැකසෙනුවනු ඇත. තවද, විදේශ ගනුදෙනු ගැලීමේ සඳහා “විදේශීය අංගය” ද අවශ්‍ය පරිදි ඇතුළත් කෙරේ. මෙහි සුවිශේෂන්වය වනුයේ නව

දාන්ත්වීකෝණයකින් ද.දේ.නි. සම්බන්ධ දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීමට මෙමගින් අවස්ථාව උදාවීමයි. ඒ අනුව, ආර්ථික කටයුතුවල නියුතු එක් එක් අංශයන් සමස්ත ආර්ථිකයට දක්වන දායකත්වය මෙන්ම එම අංශයන්හි සාපේක්ෂ වැදගත්කම මෙමගින් තක්සේරු කළහැකි වේ. තවද, ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු කිරීමේ දී මෙවන් ආර්ථික වර්ගීකරණයක් සිදුකරන අනෙකුත් රටවල්වල දත්ත සමග සංස්ත්දනාත්මක විශ්ලේෂණයන් සිදුකිරීමට ද මෙමගින් හැකියාව උදාවී.

2015 වසරේ සිට ද.දේ.නි. නිෂ්පාදන භාවියදී ප්‍රවේශයන්ට සමාගාමිව ආදායම් ප්‍රවේශය යටතේ ද වාර්ෂිකව ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිතය. ආදායම් ප්‍රවේශය යටතේ සේවක ආදායම්, මෙහෙයුම් අතිරික්ත, මිගු ආදායම්, ස්ථාවර ප්‍රායේන පරිභේදනය සහ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය මත වන බදු භා සහනාධාර යන අයිතමයන් මත ජනනය වන ආදායමට, නිෂ්පාදනය මත වන බදු භා සහනාධාර ගැලුම් කර ද.දේ.නි. ගණනය කෙරේ. මෙහි දී සේවක ආදායම් ලෙස හඳුන්වන්නේ සමාගමක/ආයතනයක සේවකයන් සඳහා ගෙවන වැටුප් භා වෙතන සහ සේවකයන් වෙනුවෙන් කරන වෙනත් වැයකිරීමය. මෙහෙයුම් අතිරික්තය යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ගුමය හැර අනෙකුත් නිෂ්පාදන සාධකයන්ගෙන් ජනනය වන ආදායම්වල එකතුවයි. මිගු ආදායම් ජනනය වන්නේ ගහ එකක අංශය සඳහා පමණක් වන අතර, එහි දී නිෂ්පාදන කටයුතුවලට ගැහස්ස් ගුමය භාවිතා කිරීමෙන් ජනනය වන ආදායම සැලකේ. ස්ථාවර ප්‍රායේන පරිභේදන වියදී ලෙස හඳුන්වන්නේ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට යොඳගත්නා ස්ථාවර ප්‍රායේන සම්පත් වෙනුවෙන් ජනනය වන ආදායම් ප්‍රවේශයන් ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු කිරීමට නියමිතය.

ආදායමයි. නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියෙන් රජය වෙත ජනනය වන බලපත් ගාස්තු සහ ස්ථාවර ගෙවීම් ආදිය ආග්‍රිත ආදායම්, නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය මත අයකෙරෙන අනෙකුත් බදු ලෙස හැදින්වේ (භාණ්ඩ භා සේවා මත අය කෙරෙන බදු හැර). නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී ලබාදෙන සහනාධාර නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය මත වන සහනාධාර ලෙස ද හැදින්වේ. මෙම සැම අයිතමයකටම අදාළ ආදායම් ඇස්තමේන්තු ඉහත විස්තර කළ පරිදී ආංඡික වර්ගීකරණය අනුව අංශ පහම යටතේ ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිතය.

නව්‍යකරණ වැඩසටහන යටතේ 2015 වසරේ සිට වියදීම් ප්‍රවේශය යටතේ ද වාර්ෂිකව මෙන්ම කාර්මුතය වශයෙන් ද.දේ.නි. ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිතය. මෙහි දී, අවසන් පරිභේදන වියදීම සහ දළ ප්‍රායේන සම්පාදන ලෙස වියදීම් කොටස දෙකක් යටතේ ප්‍රධාන වශයෙන් ඇස්තමේන්තු කරන අතර එයට අපනයන සහ ආනයන වියදීම් ගෙවා වියදීම් ප්‍රවේශයෙන් ද.දේ.නි. ඇස්තමේන්තු කෙරේ.

නිෂ්පාදන ප්‍රවේශය යටතේ ඇස්තමේන්තු මූලික මිල අනුව සැකසීම

නව ක්‍රමය යටතේ එක් එක් ආර්ථික කටයුතුවල එකතු කළ අංශ ගණනය කරන්නේ මූලික මිල පදනම්කර ගෙනය. ජ.අ.ති.කු. 2008 අනුව, මූලික මිලෙහි භාණ්ඩ භා සේවා මත පනවන බදු ඇතුළත් නොවුවද පාරිභේදිකයා ගෙවන මිල අඩුවීමට හේතුවන රජය විසින් නිෂ්පාදකයාට ලබාදෙන සහනාධාර ඇතුළත් වේ. මූලික මිල මිල ගණන් යටතේ ඇස්තමේන්තු කළ එක් එක් ආර්ථික කටයුතුවල එකතු කළ වට්නාකමෙහි සමස්ත අංශයට නිෂ්පාදන භා සේවා මත වන බදු එකතු කර නිෂ්පාදකයා ලද සහනාධාර අඩු කිරීමෙන් වෙළඳ පොල මිල යටතේ ද.දේ.නි. සකසා ගත හැකිය.

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාව - 2015

යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය සහ

යුරෝපීය මහ බැංකුව¹

කුමාර් ඩිරසිංහ
නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ
දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව

1. යුරෝපය සන්ධානගත වීමේ ඉතිහාසය සැකෙවින්

දෙවන ලේක සංග්‍රාමයෙන් පසු ව යුරෝපීය ජාතීන් අතර සාමය සුරක්ෂිත කිරීම ඉලක්ක කර ගෙන 1952 දී යුරෝපා මහාද්වීපයට අයන් රටවල් හයක් එකතු වී ගේ අගුරු සහ වානේ සඳහා පොදු වෙළඳපොලක් පිහිටුවා ගැනීම සඳහා සාකච්ඡා ආරම්භ කරන ලදී. ප්‍රථම සාකච්ඡා සාර්ථක වීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මෙම රටවල් හය සන්ධානගත වී 1958 දී “යුරෝපීය ආර්ථික ප්‍රජාව” (European Economic Community - EEC) බෙහි විය. මෙම රටවල්වල කාමිකාර්මික කටයුතු වැනි ආර්ථිකමය වශයෙන් වැදගත් වෙනත් අංමුණු වෙනුවෙන් ද තව දුරටත් සන්ධානගත වී වෙළඳපොල බාධක ඉවත් කර පොදු වෙළඳපොලක් පිහිටුවා ගැනීම සඳහා දැඩි උදායයෝගයක් ඇති කරවීමට මෙය හේතු විය. මෙම ප්‍රවණතාව කාලයන් සමඟ කුමයෙන් වර්ධනය වී 1960 ගණන් වන විට සන්ධානගත වීමේ සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් පෙන්වනු මි කරන ලදී. මෙහි සන්ධානගත වීම යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ කාමිකර්මයේ සිට සංස්කෘතියටත්, පාරිභෝගික කටයුතුවල සිට තරගකාරිත්වයටත්, එ මෙන් ම පාරිසරික හා බලශක්තියේ සිට ගමනාගමනය හා

වෙළඳාමටත් ආදි වශයෙන් විවිධ ක්ෂේත්‍ර සඳහා පොදු එකගතාවකට පැමිණීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සකස් කර අනුමත කර ගැනීමයි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 1992 දී රටවල් 12කින් සමන්විත යුරෝපීය සංගමය² බෙහි විය. එම රටවල ගැනුදෙනු සඳහා පොදු ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගයක් හා විනා කිරීමටත් යෝජනා වූව ද තනි ව්‍යවහාර මුදලක් පිළිබඳ ව යුරෝපා ආර්ථික ප්‍රජාවගේ ගිවිසුමට ඇතුළත් වී නො තිබුණි.

2. යුරෝපීය ප්‍රජාව දීම

යුරෝපීය සංගමය පිහිටුවීමේ ගිවිසුම යුරෝපීය ඉතිහාසයේ ඉතාමත් වැදගත් සන්ධිස්ථානයක් ලෙස සැලකේ. අනාගතයේ දී තනි ව්‍යවහාර මුදලකට මාරුවීම මෙන් ම විදේශ සහ ආරක්ෂක ප්‍රතිපත්ති හා නිතිය සහ දේශීය කටයුතු පිළිබඳ සම්පූර්ණ සහයෝගිතාව සඳහා අවශ්‍ය නීති මෙම ගිවිසුමට පහැදිලි ලෙස අන්තර්ගත කර ඇත. තනි ව්‍යවහාර මුදලකට මාරුවීම සඳහා යුරෝපීය සංගමයේ සාමාජික රටවල් ඒ වන විට තමන් හා විනා කළ ව්‍යවහාර

1. යුරෝපීය මහ බැංකුව විසින් පටන් ලද 11 වැනි මහ බැංකු සමුළුවේ දී ඉදිරිපත් කළ කරුණු සහ යුරෝපීය මහ බැංකුව සහ ජාත්‍යන්තර මුළු අරමුදලේ වෙත ඇඩ්වි පරිභේදනය කිරීමෙන් සොයා ගත තොරතුරු පදනම් කර ගනින් මෙම ලිපිය සකස් කරන ලදී.

2. යුරෝපීය සංගමය (EU\$ European Union) යනු මේ වන විට සාමාජික රටවල් 28 නිෂ්පාදු දැන් යුරෝපීය සංගමය විසින් දේශපාලන ආර්ථික සංගමයි. එහි වර්ගයක් පිළිවෙශ්‍ය මුදලකට මාරුවීම සඳහා යුරෝපීය සංගමයේ සාමාජික රටවල් ඒ වන විට තමන් හා විනා කළ ව්‍යවහාර

මුදල් සඳහා ප්‍රතිවර්තන පරිවර්තන අනුපාතික (Irreversible Conversion Rates) නියම කරන ලදී. පොදු ව්‍යවහාර මුදලක් සඳහා බලාපොරාත්තු මල් පල ගන්විත් 1999 ජනවාරි 1 වැනි දා යුරෝපීය සංගමය එහි නව ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය ලෙස "යුරෝ (Euro)" හඳුන්වා දෙන ලදී. 2002 දී මෙම රටවල යුරෝ නොවූ සහ කාසි ඩුවමාරු වීම ආරම්භ වීමත් සමග යුරෝවලට මාරුවීම අවසන් විය. මේ සමග 2002 මාර්තු මාසයේ සිට යුරෝ කළාපයේ සියලු ම රටවල ව්‍යවහාරික මුදලේ එක ම අයිතිය යුරෝවලට හිමි වූ අතර ප්‍රංශ උෂ්ණක්, බොයිෂ් මර්ක වැනි මුදල් නොවූ ඉතිනාසයේ කොටසක් බවට පත් විය. ආරම්භයේ දී යුරෝපීය සංගමයේ රටවල් අතර ඉලෙක්ට්‍රොනික ගෙවීම් සඳහා පමණක් යුරෝ හාවිත කළ අතර එම රටවල මහජනතාව රට තුළ ගනුදෙනු සඳහා තමන් සතු ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය හාවිතා කළ හ. එහෙත් සාමාජික රටවල් කළින් හාවිතා කරමින් සිටි ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගවල අයිතිය ඉක්මණින් ම යුරෝපීය සංගමය තමන් වෙත පවරා ගත් නිසා එම සංගමයේ අනෙකුත් රටවල් තුළ ද වේගයෙන් ව්‍යාප්ත වීමත් යුරෝ සමන් විය.

2.1 මුදල සැලැස්ම

යුරෝපීය සංගමය තුළ තනි මුදල ප්‍රතිපත්තියක් සඳහා වන නිතිමය පදනම නියම කර තිබෙන්නේ "යුරෝපීය සංගමය" පිළිබඳ ගිවිසුම, "යුරෝපීය සංගමයේ ත්‍රියාකාරීත්වය" පිළිබඳ ගිවිසුම සහ "යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය සහ යුරෝපීය මහ බැංකුව" පිළිබඳ ආයා පනත මිතිනි. මෙම ගිවිසුම සහ එවාට අමුණා ඇති ආයා පනත මිතින් යුරෝපීය මහ බැංකුව, යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය සහ යුරෝ පද්ධතිය ස්ථාපිත කර ඇත.

යුරෝපීය සංගමය තුළ පොදු මුදල සහ විනිමය අනුපාත ප්‍රතිපත්ති මධ්‍යගත කර තිබේ. මේ නිසා ප්‍රතිපත්තිවල අරමුණු පිළිබඳ ව අදහස්/අවබෝධනයන් ඩුවමාරු කර ගැනීමට හැකි වී තිබේ. එය කාර්යක්ෂමතාව තුළ නැඹුමෙට ද හේතු වී ඇත. එමත් ම එම සංගමය තුළ අයවැය ප්‍රතිපත්ති හා ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිපත්ති ද විමධ්‍යගත කර ඇත. මිට හේතුව විෂමරාතීය මනාපයන් පැවතිමයි. එසේ වුව ද සංගමයේ සාමාජික රටවල් යුරෝපීය ප්‍රතිපත්ති රාමුවට අනුකූල විය යුතු ය. මේ අනුව එම සාමාජිකයන් ස්ථායිතාව සහ වර්ධනය සඳහා පොදු නීති රිනිවලට ගැළ කළ යුතු වේ.

2.2 යුරෝවල ප්‍රතිලාභ

I. මිල ස්ථායිතාව වැඩි නිසා පොලී අනුපාතික පහත මට්ටමක පැවතිම

යුරෝ පද්ධතිය⁴ මිතින් තනි මුදල ප්‍රතිපත්තියක් පවත්වා ගෙන යාම සාර්පක විය. මේ නිසා යුරෝ මුදල ඉතා විශ්වසනිය සහ ස්ථායි මුදල් වර්ගයක් බවට පත් විය. මෙම තත්ත්වය යුරෝ කළාපයේ මිල ස්ථායිතාව පවත්වා ගැනීමට හොඳ වාතාවරණයක් විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් උද්ධමන අවදානම් සාක්ෂිය පහත් සහ ස්ථාවර ව පවත්වා ගැනීමට හැකි වූ අතර වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික අඩු මට්ටමක පැවතිමට ද එය හේතු විය.

II. සාර්ථක්ෂ ව මිල වෙනස්වීමේ විනිවිද්‍යාවය තුහු විම

යුරෝ කළාපය ඇතුළත ගනුදෙනු කිරීමේ දී එක ම මුදල් වර්ගයක් හාවිතා කිරීමට හැකි වීම කළාපය තුළ සංවාරය කිරීම පහසු කරන අතර එම නිසා මිල සංස්ක්දනය ද සරල වී ඇත. මේ නිසා ගුණාත්මක බවින් තුහු හාණ්ඩ ලාභදායී සැපයුම්කිරීගෙන් ලබා ගැනීමට අවස්ථාව ලැබේ ඇත. උදාහරණයක් වශයෙන් යුරෝපීය තුළ මෝටර රථ නිෂ්පාදනය සැලැකිය හැකි ය. මිල විනිවිද්‍යාවය උද්ධමනය පාලනය කිරීමට ද උපකාරී වේ. මේ නිසා තරගකාරීත්වය තුහු යාම සම්පත් එලදායී ලෙස උපයෝගනය කිරීමට ද හේතු වනා ව සේවා නිශ්ච්යිතය වැඩි කර ආර්ථික වර්ධනය තුහු තැබෙමට ද ඉවහල් වේ.

III. මුදල ඩුවමාරු පිරිවැය ඉවත් විම

1991 ජනවාරි 1 වැනි දා යුරෝ හාවිත කිරීම ත්‍රියාකාරීත්වය වීමත් සමග විදේශ විනිමය මාරු කිරීමේ දී පරිවර්තන පිරිවැය ඉවත් විය. එය සැලැකිය යුතු ඉතිරියකට ද හේතු විය. තව ද යුරෝ හාවිතය නිසා පහත කටයුතු වෙනුවෙන් යුරෝ කළාපය තුළ පිරිවැයක් දැඩිමට අවශ්‍ය නො විය.

- විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළන් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් මිල දී ගැනීම සහ විකිණීම
- දේශ සීමා තරණය කිරීමේ දී විදේශ මුදල් පරිවර්තනය කිරීම
- අනිතකර විදේශ විනිමය අනුපාත විවෘතයන්ට මුහුණ පැම්ව සිදු විම
- ගිණුම් කළමනාකරණය පිණිස විවිධ මුදල් වර්ග සඳහා වෙන් වෙන් වශයෙන් ගිණුම් පවත්වා ගෙන යාම

IV. විනිමය ඩුවමාරු උච්චාවචනයන් සිදු නොවීම

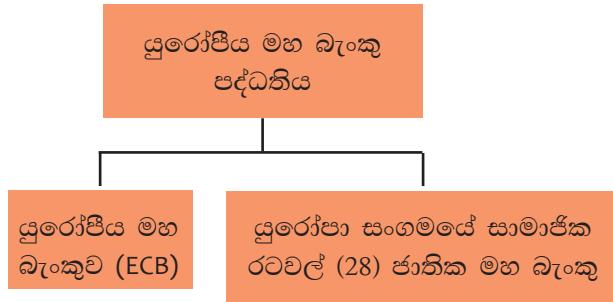
යුරෝ හඳුන්වා දීමත් සමග යුරෝ කළාපය තුළ විදේශ විනිමය උච්චාවචනයන් ඇති විම ද විනිමය අනුපාත

3. යුරෝපීය සංගමයට අයන් ව්‍යවහාර මුදල් ලෙස යුරෝ හාවිතා කරන රටවලින් ඇති ප්‍රදේශය නිල වශයෙන් යුරෝපීය කළාපය (Euro Area) ලෙස හැඳුනුවේ. 2014 දී ඇස්කොම්සුන්ත්‍රන ජනගහනය මිලයන 339 ඉක්මණයි.

4. යුරෝපීය මහ බැංකුව ඇතුළත පොදු මුදල් ප්‍රතිපත්තියක් සඳහා නීත්‍යනුකූල ව එකතනාව පළ කළ සහ පෙදු ව්‍යවහාර මුදල් එකකය ලෙස යුරෝපීය සංගමයට අයන් රාජ්‍යයන්ගේ පාතික මහ බැංකුවල වක්නුව යුරෝපීය (Euro System) ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

අවදානම ද තැනි විය. රට පෙර විනිමය අනුපාත අවදානම සඳහා පිරිවැයක් දැරීමට සිදු විම විදේශ වෙළඳාමට සහ තරගකාරීක්වයට බාධා ඇති වීමට හේතු විය.

3. යුරෝ කළාපයේ විගාලනය

යුරෝපීය සංගමයට අයත් රාජ්‍යයන් අතරින් ව්‍යවහාර මූදල් ලෙස යුරෝ හාවිත කරන රටවල් යුරෝ කළාපයට (Euro Zone) අයත් වේ. 1999 දී යුරෝ හඳුන්වා දී තති ව්‍යවහාර මූදල් කළාපයක් ලෙස යුරෝ කළාපය ස්ථාපිත කරන විට රටවල් 25ක්න් සමන්විත යුරෝපීය සංගමයේ රටවල් 11 ක් සූදුසුකම් ලබා රට ඇතුළත් විය. එම විට මූල් ජනගහනය මිලයන 300 ඉක්ම විය. 2001 ජනවාරි 1 වැනි දා ග්‍රීසිය ද එකතු විය. වට කිහිපයකින් විකාලනය විමෙන් පසු ව 2015 දෙසැම්බර් වන විට යුරෝපා සංගමයේ රටවල් 28න් නියමිත සූදුසුකම් සම්පූර්ණ කරන ලද රටවල් 19ක් යුරෝ පද්ධතියේ සාමාජිකත්වය ලබා ගෙන ඇති. එවා නම් බෙල්ඡීයම, ජර්මනිය, එස්ට්‍රොනියාව, අයරුන්තය, ග්‍රීසිය, ස්පාජ්ඩ්යය, ප්‍රංගය, ඉතාලිය, සයිජපය, ලැට්වියාව, ලිඛවේනියාව, ලක්ෂමිබරු, මෝල්ටාව, තෙද්රලන්තය, ඔස්ට්‍රියාව, පාකුෂාලය, සොල්වේනියාව, සොල්වේකියාව සහ පින්ලන්තයයි.

3.1 යුරෝ කළාපයේ ප්‍රධාන උක්ෂණ

දැනට යුරෝ කළාපයේ සාමාජික රටවල් වෙන් වෙන් වශයෙන් සලකන විට මූල්‍ය සංගමය පිළිවුවේමට පෙර එම රටවල් සාපේක්ෂ ව කුඩා සහ විවාත ආර්ථිකයන් විය. එහෙත්, යුරෝ කළාපය තති රටක් වශයෙන් සලකා අනෙකුත් රටවල් සමග සංසන්දිතය කිරීමේ දී යුරෝ කළාපය විකාල සහ වඩාත් සංවත ආර්ථිකයක් වේ. සමස්තයක් ලෙස ගෝලීය දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට දායකත්වය සැලකීමේදී, 2004 දී ජපානය (6.9%) අනිබා යමින් යුරෝ කළාපය දෙවන ස්ථානයට (15.3%) පත් විය. යුරෝපීය මහ බැංකු සමුළුවේ දී ඉදිරිපත් කළ දත්තවලට අනුව මේ වන විට යුරෝ කළාපය (11.9%) තුන්වන ස්ථානයේ පසු වේ. පිළිවෙළින් පළමුවන සහ දෙවන ස්ථාන හිමි කර ගෙන තිබෙනෙන් විනය (17.1%) සහ එකස් ජනපදය (15.8%) යි.

අනෙකුත් සංවර්ධිත ආර්ථිකයන් මෙන් යුරෝ කළාපයේ ද මූල් නිෂ්පාදනයෙන් විකාල ම දායකත්වය සේවා අංශයෙන් වන අතර රළුග ස්ථානය කාර්මික අංශය හිමි කර ගෙන ඇත. එහි ආර්ථිකයට කාමිකාර්මික, මත්ස්‍ය සහ වන ජීවී අංශයේ දායකත්වය සාපේක්ෂ ව කුඩා අගයකි. එසේ වුව ද, ප්‍රධාන ආර්ථිකවල ඒක පුද්ගල දළ ජාතික ආදායම (යුරෝ දහස්වලින්) සහදා බැලීමේ දී මෙම කළාපය (30.7) දෙ වැනි වන්නේ ඇමෙරිකා එකස් ජනපද ආර්ථිකයට (42.8) පමණි. මිලයන 340කට අධික ජනගහනය හා වර්ග ප්‍රමාණය ගැන සැලකීමේ දී යුරෝ කළාපය ලේකයේ විකාලත ම ආර්ථිකය ලෙස වුව ද හැදින්වය හැකි ය. දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ හාන්ච සහ සේවා අපනානවල ප්‍රිගිතයට අනුව, එකස් ජනපදය මහා ජපානයට සාපේක්ෂ ව යුරෝ කළාපයේ විවාත බව වැඩි ය. මේ නිසා යුරෝ කළාපයේ ආර්ථික කටයුතුවලින් ලේක ආර්ථිකය කෙරෙහි ඇති කෙරෙන බලපෑම ඉතා විකාල ය.

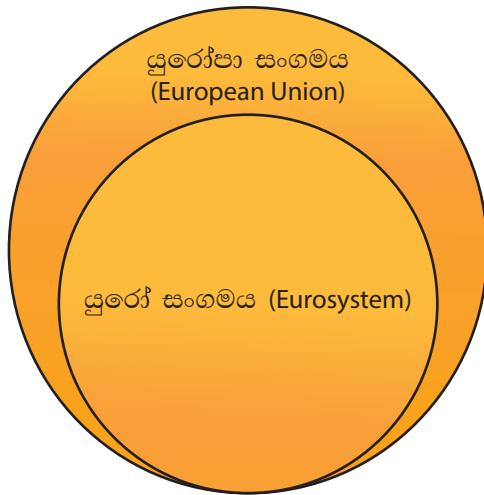
4. යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය

යුරෝපීය සංගමයේ ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ ගිවිසුමේ 282 (1) වගන්තියට අනුව, 1998 ජූනි 1 වැනි දා යුරෝපීය මහ බැංකුව සහ කළාපයේ අනෙක් මහ බැංකු විසින් යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය ස්ථාපනය කරන ලදී. එය සමන්විත වන්නේ යුරෝපීය මහ බැංකුව සහ යුරෝපීය සංගමයේ සාමාජික රටවල ජාතික මහ බැංකු එකතු වීමෙනි. යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය සඳහා නිශ්චිත පදනම වන්නේ “යුරෝපීය ප්‍රජාව ස්ථාපිත කිරීමේ ගිවිසුම” (ECT Treaty) සහ “යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය සහ යුරෝපීය මහ බැංකුව” සඳහා ආදායා පනතයයි (Statute of the European Central Bank -ESCB). සාමාන්‍යයෙන් මෙම ගිවිසුම මගින් යුරෝපීය මහ බැංකුවට වග කිව යුතු කාර්යයන් පවරා ඇති. ආදායා පනත මගින් විශේෂයෙන් යුරෝවලට අදාළ මහ බැංකු කටයුතු සඳහා බලය පවරා ඇති. තව ද, යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතියේ සහ යුරෝපීය මහ බැංකුවේ කාර්යභාරය සහ ක්‍රියාකාරකම් අර්ථකථනය කර ඇති. යුරෝපීය මහ බැංකුව සහ යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය විසින් ඔවුනට ඇයත් කර්තව්‍යයන් ඉටු කළ යුතු අතර ගිවිසුම සහ ආදායා පනතතේ වගන්තිවලට අනුකූල ව අදාළ ක්‍රියාකාරකම් නො කඩවා කර ගෙන යා යුතු වේ. මෙම ගිවිසුම් සකස් කර තිබෙනෙන් යුරෝපීය සංගමයට අයත් සියලු ම රටවල් යුරෝ හාවිත කරනු ඇති යි යන බලාපොරාත්තුවෙනි. තනි ව්‍යවහාර මූදල් හා බැඳෙනු සියලු ම කටයුතුවලට යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය සහහාගේ වේ යි යි ද බලාපොරාත්තු විය. එහෙත්, සියලු ම යුරෝපීය රටවල් තම ව්‍යවහාර මූදල වගයෙන් යුරෝපීය පිළිගැනීම සිදු නොවී ය. කෙසේ වුව ද, යුරෝපීය සංගමයේ සාමාජික රටවල් යුරෝ කළාපයෙන් බැහැර ව පවතින තෙක් යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතියේ උප කුලකයක් වගයෙන් යුරෝ පද්ධතියේ පත්වී පවතිනු ඇති. එසේ වුව ද යුරෝපීය පද්ධතිය පවතිනු ඇති ආදායා ක්‍රියා කරුවා ලෙස යුරෝ පද්ධතිය පවතිනු ඇති.

පුරෝපීය මහ බැංකුව සහ පුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතියේ මූලික පරමාර්ථය මිල ස්ථාවර ව පවත්වා ගෙන යාමයි. පුරෝපීය සංගමයේ ගිවිසුමේ තුන්වැනි වගන්තියට අනුව පුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය විසින් පුරෝපීය සංගමයේ පරමාර්ථවලට බාධාවක් නො වන පරිදි සංගමයේ මූලික ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිවලට සහයෝගය දක්වමින් අනෙකුත් පරමාර්ථ මුදුන් පත් කරගැනීම සඳහා අවශ්‍ය දායකත්වය ලබා දිය යුතු වේ.

5. පුරෝපීය පද්ධතිය (Euro System)

පුරෝපීය සංගමයේ ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ ගිවිසුමේ 282 වගන්තියට අනුව, පුරෝපීය මහ බැංකුව පුරෝපීය කළාපයට අයත් සාමාජික රටවල මහ බැංකු සමග එකතු වී යුරෝ පද්ධතිය ස්ථාපනය කළ යුතු වේ. පුරෝපීය පද්ධතියේ සාමාජික රටවල් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය හැසිරවීය යුතු වේ. එහෙත්, තවමත් පුරෝපීය සංගමයේ සියලු ම රටවල් මෙම පුරෝපීය පද්ධතියට ඇතුළත් වී තැත.

රට හේතු ලෙස සමහර රටවල් (අදාළරණ: ස්වීඩනය) ඒ සඳහා තිබූ යුතු ආර්ථික සහ නීතිමය පූර්ව කොන්දේසි (අවශ්‍යතා) සම්පූර්ණ නො කිරීම වන අතර විශේෂත තත්ත්වයන් මත තවත් සමහර රටවල් (අදාළරණ: බෙන්මාර්කය සහ එක්සත් රාජධානීය) ආවරණය වන පරිදි ගිවිසුමේ අංශය වගන්තියකින් එම රටවල් තීදාස් කර තිබූ ගත හැක. මේ මින් අදහස් කෙරෙන්නේ එම රටවල් තව යුතුවත් සිය ජාතික ව්‍යවහාර මුදල් හාවතා කරන බවත්, මුදා ස්වාධීපත්‍යය එම රටවල් මහ බැංකු වෙත තබා ගනීමින් මුදා ප්‍රතිපත්තිය හසුරුවන බවත් ය. තව ද, සාමාජික නොවන රටවල් පුරෝපීය කළාපයේ මුදා ප්‍රතිපත්තිය හැසිරවීම වැනි මුදා පද්ධතියේ ප්‍රධාන කටයුතුවලට බලපෑම් සිදු කිරීමෙන් වැළකී සිටිය යුතු ය. එසේ වුවත්, පුරෝපීය කළාපයට අයත් නො වන ජාතික මහ බැංකුවලට මිල ස්ථාපිත ඉලක්ක කර ගත් මුදා ප්‍රතිපත්ති මුදාධේමයන් අනුගමනය කිරීමට මෙය බාධාවක්

නො වන අතර මුළුන් එසේ කරමින් සිටිති. තව යුතුවත්, පුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතියේ සාමාජිකයින් TARGET⁵ (Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System) ගෙවීම පද්ධතියට සහභාගි වීම සහ සංඛ්‍යා දත්ත එකතු කිරීම වැනි සමහර ක්ෂේත්‍රවලට අදාළ කටයුතුවල දී යුරෝ පද්ධතිය සමග ක්‍රියාකාරී ලෙස සහයෝගයෙන් කටයුතු කරයි. මේ අමතර ව, යුරෝපීය විනිමය අනුපාත යාන්ත්‍රණය II (European Exchange Rate Mechanism II⁶) මගින් යුරෝ පද්ධතියේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය සහ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳ සහයෝගිතාව දැක් වූ රාමුවක් සපයයි. මෙවැනි සහයෝගිතාවක් සඳහා ආයතනික සැලසුම වන්නේ පුරෝපීය මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන සහාවයි (General Council).

6. පුරෝපීය මහ බැංකුව

පුරෝපීය පද්ධතියේ ජාතික මහ බැංකු පාලනය කිරීමේ පුරෝපීයම්යා වූ පුරෝපීය මුදා ආයතනය (European Monetary Institute-EMI) ප්‍රතිස්ථාපනය කරමින් 1998 ජූනි 1 දා යුරෝ කළාපයේ මහ බැංකුව ලෙස පුරෝපීය මහ බැංකුව ස්ථාපිත කරන ලදී. එය පුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතියේ හදවත වන අතර ජ්‍රේමනියේ උෂ්නක්ෂරට් ජීඩම් මේන්ඩි (Frankfurt AM Main) පිහිටුවා ඇත. යුරෝපීය සංගමයේ ආයතන අතර සුවිශ්චේ ආයතනයක් වන එයට පහත දැක්වෙන සුවිශ්චේ බලතල සහ වගකීම් පැවරී ඇත.

- ස්වේච්ඡීනාවය
- සමුහයක් වෙනුවෙන් ක්‍රියාකිරීමේ බලය
- එයට ම ආවේනික වූ නීතිමය ස්වභාවය/පොරුෂණත්වය
- 2014 සිට එක ම බැංකු අධික්ෂකවරයා ලෙස කටයුතු කිරීමේ බලය

1999 ජනවාරි 1 වැනි දා සිට යුරෝ පද්ධතියේ මුදා ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳ වගකීම යුරෝපීය මහ බැංකුවට පැවරුණි. යුරෝ කළාපය තුළ පොදු මුදල් ප්‍රතිපත්තියක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම ජාත්‍යන්තර නීති ප්‍රකාර ව යුරෝපීය මහ බැංකුවේ පාලක සහාවට (Governing Council) පවරා ඇත. යුරෝපීය මහ බැංකුව සහ යුරෝපීය මහ බැංකුවට පද්ධතියේ නීත්‍යනුකළ පදනම ගිවිසුමේ 8 වෙනි වගන්තිය මින් සපයයි. යුරෝපීය මහ බැංකුව සහ ජාතික මහ බැංකු (National Central Bank (NCBs) එක් ව ගිවිසුම ප්‍රකාර ව ඔවුනට පවරන ලද කාර්යයන් ඉටු කිරීමට බැඳී සිටි.

5. TARGET² යනු, යුරෝපීය සංගමයට අයත් රටවල අන්තර්භැංකුවල ගෙවීම පියවිම් සඳහා තිබෙන තත් කැලීන දැන වියවිම් පදනම්යයි. TARGET² මෙත් දෙවන පරිපාට වන අතර යුරෝ පද්ධතිය මින් එය ක්‍රියාකාරවයි.

6. 2006 මාරුත් 16 වැනි දින යුරෝපීය මහ බැංකුව සහ යුරෝ කළාපයෙන් පිටත පිහිටු ජාතික මහ බැංකු අතර ඇති කර ගත් ගිවිසුමට අනුව ආර්ථික සහ මුදා සංගමයේ 3 වැනි අදාළර් දී විනිමය අනුපාත සඳහා මෙහෙයුම් පිළිවෙළ නියම කරන ලදී.

ගිවිසුමේ 127 වැනි වගන්තියට අනුව යුරෝපීය මහ බැංකුවේ මූලික අරමුණ මෙන් ම අවසාන පරමාර්ථය ද වන්නේ මිල ස්පායිනාව පවත්වා ගෙන යාම සි. මිල ස්පායිනාව අර්ථ දක්වා තිබෙන්නේ යුරෝ කළාපයේ උද්ධමන වේගය මැනීම සඳහා හා තිබා කරනු ලබන හරාත්මක පාරිභෝගික මිල දුරශකයෙහි (Harmonised Index of Consumer Prices - HICP) වාර්ෂික වැඩිවීම ලක්ෂය පදනම මත සියලු 20 අඩු අගයක පවත්වා ගැනීම සි. මිල ස්පායිනාව යනු මැදි කාලය තුළ උද්ධමන අනුපාතය ස්පාර්ටර මට්ටමක පවත්වා ගැනීම සි. යුරෝපා මහ බැංකුවේ ඉලක්තය වන්නේ උද්ධමන අනුපාතිකය සියලු 20 පහළ එහෙත් සියලු 2 ආසන්නයේ අගය මත පවත්වා ගැනීමට සි. යුරෝපීය මහ බැංකුවේ ද්විතීය අරමුණ වන්නේ මිල ස්පායිනාවට බාධාවක් නො වන පරිදි සාමාන්‍ය ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිවලට සහයෝගය දැක්වීම සි. යුරෝපීය මහ බැංකුව අවසාන පරමාර්ථය ඉත්දි කර ගැනීම සඳහා යොදා ගන්නා ප්‍රධාන මෙවලම කෙටි කාලීන පොලී අනුපාතිකයි. මෙම ප්‍රධාන අරමුණුවලට අමතර ව ගිවිසුමේ 127 සහ 128 වගන්තිවලට අනුව යුරෝපීය මහ බැංකුවට පැවරි ඇති අනෙකුත් කටයුතු පහත පරිදි වේ.

1. යුරෝ කළාපය සඳහා මුදල් ප්‍රතිපත්තිය අර්ථකරුනය / සම්පාදනය සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම

යුරෝපීය මහ බැංකුවේ තිරණ ගැනීමේ මණ්ඩල

විධායක මණ්ඩලය	පාලක සභාව	පොදු සභාව (යුරෝපා මහ බැංකුවේ තිරණ ගැනීමේ තුන්වන අධිකාරිය)
සභාපති, නියෝජ්‍ය සභාපති සහ තවත් සාමාජිකයන් සිවි දෙනෙක්	විධායක මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන් හය දෙනා සහ යුරෝ කළාපයේ රටවල් 19හි ජාතික මහ බැංකුවල අධිපතිවරුන්	යුරෝපීය මහ බැංකුවේ සභාපති, නියෝජ්‍ය සභාපති සහ යුරෝපීය සංගමයේ සාමාජික රටවල් 28හි ජාතික මහ බැංකුවල අධිපතිවරුන්

2. ඩුවමාරු මෙහෙයුම් - විදේශ විනිමය ගනුදෙනු හැසිරවීම / පවත්වා ගෙන යාම
3. සාමාජික රටවල විදේශ සංවිත පවත්වා ගෙන යාම සහ කළමනාකරණය කිරීම
4. ගෙවීම් පද්ධතිය නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීම
5. යුරෝ කළාපය තුළ බැංකු නොවුව තිකුත් කිරීමේ තිත්‍ය අධිකාරිය
6. උපදේශන කටයුතු/මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්පායිනාව අධික්ෂණය කිරීම සඳහා දායකත්වය ලබාදීම
7. සංඛ්‍යා දැන්ත එකතු කිරීම සහ ගණනය කිරීම

8. ජාත්‍යන්තර සහ යුරෝපීය සහයෝගිතාව පවත්වා ගැනීම

6.1 යුරෝපීය මහ බැංකුවේ තිරණ ගැනීමේ බුරුණුතුමය

යුරෝපීය සංගමයේ ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ ගිවිසුමේ 129 සහ 132 වගන්තිවලට අනුව යුරෝපීය මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳ තිරණ ගැනීම සාමූහික ක්‍රියාවලියක් මත පදනම් වේ. 129 (1) අනුව තිරණ ගැනීම මණ්ඩල දෙකකට පැවරී ඇත. එ නම් පාලක සභාව සහ විධායක සභාව (Executive Board) සි. යුරෝ පද්ධතිය සහ යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය පාලනය කරනු ලබන්නේ මෙම මණ්ඩල දෙක මගිනි. යුරෝ කළාපයට අයත් නොවන යුරෝපීය සංගමයේ සාමාජිකයන් සම්බන්ධ වන අවසාන පාලනය තිරණ ගනු ලබන්නේ යුරෝපීය මහ බැංකුවේ තුන්වැනි මණ්ඩලය හෙවත් පොදු සභාව (General Council) මගිනි. යුරෝපීය මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන තිරණ ගැනීමේ බලය හිමි වී තිබෙන්නේ පාලක සභාවටයි. විධායක සභාවේ අනෙකුත් රස්වීම්වලට සහභාගි වීමට පොදු සභාවට හැකි වුව ද ජන්ද අයිතිය හිමි නැත. එක් එක් සභා සහ මණ්ඩලවල සංයුතිය පහත වගුව පරිදි වේ.

6.2 පාලක සභාවට අයත් කටයුතු

- යුරෝ පද්ධතියේ සහ යුරෝපීය මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන කාර්යය සාධන කටයුතුවල ප්‍රගමනය සහතික කිරීම සඳහා අවසාන මාර්ගෝපදේශන සහ තිරණ ගැනීම
- යුරෝ කළාපය තුළ මුදල් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීම
- පහත සඳහන් ප්‍රධාන පොලී අනුපාතික තිරණය කිරීම
 - සාමාන්‍යයෙන් බැංකු පද්ධතියට විශාල වගයෙන් දුවශිලතාව සපයන ප්‍රධාන ප්‍රතිමූල්‍ය කටයුතු (MROs - Main Refinancing Operations) සඳහා සූදුසූ පොලී අනුපාත

- නිත්‍ය පහසුකම යටතේ යුරෝ පද්ධතියේ බැංකුවල එක් දින තැන්පත (Marginal Deposit Facility) සඳහා ගෙවන පොලී අනුපාතිකය
- යුරෝ පද්ධතියේ නිත්‍ය පහසුකම යටතේ එක් දින ගෙවත ගැනුම් සඳහා (Marginal Lending Facility) බැංකුවලට ගෙවන පොලී අනුපාතිකය
- වෙළඳපාල දුවශීලතාව තීරණය කිරීම

6.3 විධායක මණ්ඩලයට අයත් කටයුතු

- යුරෝ පද්ධතියේ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ත්‍රියාත්මක කිරීම
- පාලක සභාවේ රස්වීම් සංවිධානය කිරීම

- යුරෝපීය මහ බැංකුවේ එදිනෙදා කටයුතු හැසිරවීම

6.4 ප්‍රධාන සභාවට අයත් කටයුතු

1. හමුවීම් සහ සමෝධානය පිළිබඳ වාර්තා කිරීම
2. යුරෝපීය මහ බැංකුවේ උපදේශන කටයුතුවලට දායක වීම
3. සංඛ්‍යා දින්ත එකතු කිරීම
4. යුරෝපීය මහ බැංකුවේ කටයුතු වාර්තා කිරීම
5. යුරෝපීය මහ බැංකුවේ කාර්යය මණ්ඩලයේ සේවා නිපුක්තිකයන්ගේ සේවා කොන්දේසි තියම කිරීම

7. 1950 - 2014 කාලය තුළ යුරෝපීය සමෝධානයේ වැදගත් සිදුවීම් කිහිපයක් සැකෙවීන්

වර්ෂය	සිදුවීම
1950	ප්‍රංශ විදේශ අමාත්‍ය රෝබට් ප්‍රමන් මහතා විසින් බටහිර යුරෝපයේ ගල් අගුරු සහ වානේ කර්මාන්ත සමෝධානය කිරීමට යෝජනා කිරීම
1951	කළාපයේ රටවල් 6 ක් (බෙලේජයම, බටහිර ජර්මනිය, ප්‍රංශය, ඉතාලිය, ලක්ෂමිබර්ග් සහ නෙදරුලන්තය) එකට එක් වී "යුරෝපීය ගල් අගුරු සහ වානේ ප්‍රජාව" (European Coal and Steel Community - ECSC) පිහිටුවා ගැනීම - ගල් අගුරු සහ වානේ සඳහා පොදු වෙළඳපාලක් පිහිටුවා ගැනීමත් සමග යුරෝපීය සංගමයේ ආරම්භය
1957	එම රටවල් 6 එකතු වී රෝම ගිවිසුම් ස්ථාපිත කිරීම - යුරෝපීය ආර්ථික ප්‍රජාව (European Economic Community-EEC) සහ යුරෝපීය න්‍යාෂ්ථික බල ගක්ති ප්‍රජාව (යුරෝපාටොම්)
1967	ප්‍රජාවන් 3 හි (ECSC, EEC සහ යුරෝපාටොම්) ආයතන ඒකාබද්ධ වී නව ආයතන ඇතිවීම
1969	යුරෝපීය සභාව විසින් පොදු ව්‍යවහාර මුදල් වරශයක් හාවතා කිරීම සඳහා සැලසුම් සකස් කිරීම
1970	මූල්‍ය සංගමයක් නිනි කිරීම සඳහා මුලික සැලැස්ම හෙවත් "වර්තර වාර්තාව" ප්‍රසිද්ධියට පත් කිරීම
1973	බෙන්මාර්කය, අයරුලන්තය සහ එක්සත් රාජධානීය යුරෝපීය සංගමයට එකතු වීම. ඒ සමග ම සමාජය, ප්‍රාදේශීය සහ ප්‍රතිපත්ති ඇතුළත් තවත් කාර්යයන් අලුතින් ඇතුළත් කිරීම
1979	යුරෝපීය මූල්‍ය පද්ධතිය (European Monetary System - EMS) පිහිටුවීම. මෙහි විශේෂ ලක්ෂණය වන්නේ සහභාගිත්ව රටවල විනිමය අනුපාත යාන්ත්‍රණය (European Exchange Rate Mechanism - ERM) ස්ථාපනය කිරීමයි.
1981	ශ්‍රීලංකා යුරෝපීය ආර්ථික ප්‍රජාව එකතු වීම.
1986	පෘතුගාලය සහ ස්ථානුකූලය යුරෝපීය ආර්ථික ප්‍රජාවට එකතු වීම.
1986	පොදු ව්‍යවහාර මුදලක් හඳුන්වා දීම සඳහා "ඒකීය යුරෝපීය පනත" බල ගැනීවීම
1989	ආර්ථික සහ මූල්‍ය සංගමය (Economic and Monetary Union - EMU) සඳහා බෙලොර්ස් කමිටු වාර්තාව (Delors Report) ඉදිරිපත් කිරීම
1990	ආර්ථික සහ මූල්‍ය සංගමයේ අදියර 1 ආරම්භය
1992 පෙබරවාරි 7	මාස්ට්‍රේවිටි දී අන්සන් කළ ගිවිසුමෙන් යුරෝපීය ප්‍රජාව වෙනුවට නීත්‍යනුකූල ව යුරෝපීය සංගමය නිහිටීම
1993 ජනවාරි 1	භාණ්ඩ, සේවා, පුද්ගල සහ මුදල් නිඛහසේ තුවමාරු විය හැකි තනි වෙළඳපාලක් නිහිටීම

භාවත්‍ය මේ ජාතික ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය කියන්නේ?

චිත්‍ර. උදයන්ති තෙන්නකෝන්
පේන්ස්ය සහකාර අධ්‍යක්ෂ
ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව

ජාතික ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය හෙවත් කාචිපත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් ආස්‍රිත පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය (National Payment Switch/Common Cards and Payments Switch – CCAPS)

වේගවත් ආර්ථික වර්ධනයක් අත්කර ගැනීම සඳහා මූල්‍ය ගනුදෙනු කළට වේලාවට සිදු කිරීම ඉතා වැදගත් වන අතර එම කටයුතු නිසි පරිදි සිදු කිරීම සඳහා කාර්යක්ෂම යාන්ත්‍රණයක් පැවතීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මිනිසුන්ගේ වෙනස් වන අවශ්‍යකාවන්ට අනුව මුවන්ගේ මූලික ගනුදෙනු සිදු කිරීම සඳහා නව ගෙවීම් උපකරණ, නව ගෙවීම් හා පියවීම් ක්‍රමවේදයන් හා පද්ධතින් දින බිජිවීම් පවතී. ඒ අනුව පසුගිය දැක කිහිපය තුළ දී මුදල් හාවිතයෙන් සිදු කරන ගනුදෙනු මෙන් ම මුදින ලේඛන පදනම් කර ගතිමින් සිදු කරන ගනුදෙනු වෙනුවට විදුත් ගෙවීම් ක්‍රමවේදයන් (Electronic Payment Systems) ප්‍රවලිත වීමක් දක්නට ලැබේ.

විදුත් ගෙවීම් ක්‍රමයෙන් වඩාත් ප්‍රවලිත ගෙවීම් ක්‍රම ලෙස ගෙවීම් කාචිපත් ආස්‍රිත ගෙවීම් ක්‍රම, අන්තර්ජාලය පදනම් කරගත් ගෙවීම් ක්‍රම සහ ජ්‍යෙග දුරකථන පදනම් කරගත් ගෙවීම් ක්‍රම දැක්වීය හැකි වේ.

ආර්ථිකයේ සිටින විවිධ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අවශ්‍යකාවන් සපුරාලුම්න් වඩාත් කාර්යක්ෂම වූ ගනුදෙනු ක්‍රම හඳුන්වාදීම්

සඳහා වූ විවිධ උත්සාහයන්ගේ ප්‍රතිඵල ලෙස විවිධ ගෙවීම් ක්‍රම වර්තමානයේ එම දැකිමින් සිටින අතර විදුත් ගෙවීම් කටයුතු පරිවර්තනය යුගයක් පසුකරමින් සිටින බව පෙන්නුම් කරයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ විදුත් ගනුදෙනු හා ජාතික ගෙවීම් යාන්ත්‍රණයේ ආරම්භය

ශ්‍රී ලංකාවේ විදුත් ගෙවීම් කටයුතු පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කිරීමේ දී, 1980 දැකයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු ක්‍රමීය සිදු කරන ලද නව හඳුන්වා දීම් විදුත් ගනුදෙනුවල ආරම්භය ලෙස අපට සැලකිය හැකි වේ. ඒ අනුව, 1986 ජූනි මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ වාණිජ බැංකු විසින් තම ගනුදෙනුකරුවන්ට මූල්‍ය ගනුදෙනු සිදු කිරීම සඳහා ස්වයංක්‍රීය වෙළර් යන්තු (Automated Teller Machine - ATM) ක්‍රමය හඳුන්වා දීම, විදුත් ගෙවීම් ක්‍රමයෙන් සන්ධිස්ථානයක් ලෙස හඳුන්වා දිය හැකි ය. මෙම පහසුකම් හඳුන්වාදීමක් සමඟ ගනුදෙනුකරුවන්ට එම යන්තුය හරහා තම ගිණුමෙන් මුදල් ආපසු ගැනීමට හා ගිණුමේ ගේෂය පිරික්සීමට හැකි විය.

මෙ සේ ස්වයංක්‍රීය වෙළර් යන්තු හරහා සපයන සේවාවන් ක්‍රමයෙන් දියුණු වී ඇද වන විට ගනුදෙනුකරුවන්ට ස්වයංක්‍රීය වෙළර් යන්තුය හරහා තම ගිණුමෙන් මුදල් ආපසු ගැනීමට, ගේෂය පිරික්සීමට අමතර ව තම ගිණුම් අතර හා පූර්ව ලියාපදිංචි කළ ගිණුම් අතර අරමුදල් මාරු

කිරීම, වෙක්පොත් ඇණවුම් කිරීම, වෙක්පත් තැන්පත් කිරීම සහ බැංකුවේ අදිය ද සිදු කළ හැකි වී තිබේ. තවද, ගනුදෙනුකරුවන්ට අමතර ගාස්තුවකට යටත් ව වෙනත් බැංකුවක/මූල්‍ය ආයතනයක ස්වයංක්‍රීය වෙළරු යන්තුයක් හාවිතා කර තම ගිණුමේ ගේෂය පිරික්සීම සහ තම ගිණුමෙන් මුදල් ආපසු ගැනීම ද කළ හැකි වේ. ගනුදෙනුකරුවකු, ශ්‍රී ලංකාව තුළ වෙනත් බැංකුවක/මූල්‍ය ආයතනයක ස්වයංක්‍රීය වෙළරු යන්තුයක් හාවිතා කර තම ගිණුමේ ගනුදෙනු කටයුතු සිදු කිරීමේදී (not-on-us-transaction) රට අදාළ නිෂ්කාගන කටයුතු ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිදු කිරීම සඳහා යාන්ත්‍රණයක් 2013 ජූනි මාසය දක්වා ම නොතිබුණි. එම නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ආයතන විසින් තම ගනුදෙනුකරුවන්ට ඉහත කි සේවාව ලබාදීමට, රට අදාළ නිෂ්කාගන සේවාව ජාත්‍යන්තර ජාල සැපයුම්කරුවන් හරහා ලබා ගන්නා දද අතර, එම මූල්‍ය ආයතනවලට ඒ සඳහා විශාල විදේශ විනිමය පිරිවැයක් දැරීමට සිදු විය. ඒ අනුව, ගනුදෙනුකරුව වෙනත් බැංකුවක/මූල්‍ය ආයතනයක ස්වයංක්‍රීය වෙළරු යන්තුයක් හාවිතා කොට ගනුදෙනුවක් සිදු කිරීමේදී ගනුදෙනුකරුව ද ඒ සඳහා වැඩි ගාස්තුවක් ගෙවීමට සිදු විය.

මේ අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවීම් කටයුතු යාවත්කාලීන කිරීමට අවශ්‍ය නිරද්‍යායන් සිදු කරමින් එම ක්ෂේත්‍රයේ දියුණුව සඳහා කටයුතු කරන ජාතික ගෙවීම් සභාව (National Payment Council - NPC), ශ්‍රී ලංකාවේ විදුත් ගෙවීම් කටයුතු පුළුල් කිරීමේ අවශ්‍යතාව පෙන්වා දෙන ලදී. ඒ අනුව, දේශීය බැංකු අතර සිදු වන ගනුදෙනුවල නිෂ්කාගන කටයුතු දේශීය ව සිදු කිරීම, ගනුදෙනුකරුවන්ට තම අරමුදල් තත්කාලීන ව බැංකු ගිණුම් අතර ඩුවමාරු කිරීමේ පහසුකම ලබාදීම, ශ්‍රී ලංකාවේ විදුත් ගනුදෙනු සඳහා පොදු ගෙවීම් කාච්පතක් හඳුන්වා දීම සහ ස්වයංක්‍රීය වෙළරු යන්තු, විකුණුම්පොල ගෙවීම් යන්තු (POS Terminals) හා ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් කටයුතු සම්බන්ධ කළ හැකි පොදු යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීම පිළිබඳ ව අවධානය යොමුවන්ට විය.

ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ විදුත් ගෙවීම් ක්ෂේත්‍රයේ කටයුතු පුළුල් කිරීම සඳහා කාච්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් ආශ්‍රිත පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීමට ජාතික ගෙවීම් සභාව විසින් නිරද්‍ය කරන ලදී. 2010 වසරේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් ම්කේබලය විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ විදුත් ගෙවීම් කටයුතු පුළුල් කිරීමේ අරමුණින් පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීම අනුමත කරන ලදී. යාන්ත්‍රණය පිහිටුවීම සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය සඳහා ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගමෙහි තෝරාගන්නා ලදී. ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගමෙහි අයිතිය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හා ශ්‍රී ලංකාවේ වාණිජ බැංකු සතු වේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් ම්කේබලය විසින් කාච්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් ආශ්‍රිත පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය ලෙස නම් කරන ලද අතර ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම ලංකාපේ (LankaPay) යන සන්නාමය යටතේ එය මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට හඳුන්වා දී ඇති.

ජාතික ගෙවීම් යාන්ත්‍රණයේ සංයුතිය

කාච්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් ආශ්‍රිත පොදු ගෙවීම්

යාන්ත්‍රණය, උප යාන්ත්‍රණ පහකින් සමන්විත වේ. එනම්,

1. ස්වයංක්‍රීය වෙළරු යන්තු ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය (Common ATM Switch-CAS)
 2. විදුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (Common Electronic Fund Transfer Switch - CEFTS)
 3. විකුණුම්පොල ගෙවීම් යන්තු සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (Common POS Switch - CPS)
 4. ස්වයංක්‍රීය වෙළරු යන්තු සඳහා වූ ස්වයංක්‍රීය ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය තොමැති සහභාගිත්ව ආයතන සඳහා වූ හැඳුළු ස්වයංක්‍රීය වෙළරු යන්තු සේවා යාන්ත්‍රණය (Shared ATM Switch - SAS)
 5. ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය (Common Mobile Switch - CmobS)
- මෙම යාන්ත්‍රණ මගින් විවිධ වූ විදුත් ගෙවීම් ක්‍රම හරහා ගනුදෙනුකරුවන්ට හා මූල්‍ය ආයතනවලට ගෙවීම් පහසුකම් සැලැසීමට ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම බලාපොරොත්තු වේ.
- යාන්ත්‍රණයේ සාමාජිකත්වය ලබා ගැනීම**
- යම් මූල්‍ය ආයතනයක්, මෙම කාච්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් ආශ්‍රිත පොදු යාන්ත්‍රණයේ ඒ ඒ උප යාන්ත්‍රණයේ සාමාජිකත්වය ලබාගැනීම සඳහා සම්පූර්ණ කළ යුතු මූලික තාක්ෂණික අවශ්‍යතාව වේ. මෙහි දී මෙම යාන්ත්‍රණය හරහා ගනුදෙනුකරුවන්ගේ තොරතුරු ඩුවමාරු වන බැවින් එවායේ ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් යාන්ත්‍රණයේ මේහෙයුම් ක්‍රියාකාරු ලෙස ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විදේශ අවධානයක් යොමු කර ඇති. ඒ අනුව උප යාන්ත්‍රණයක සාමාජිකත්වය ලබාගැනීම සඳහා අදාළ ආයතනය, ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම සමග ගිවිසුමකට එළඹිය යුතු වේ. යම් ආයතනයක්, මෙම කාච්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් ආශ්‍රිත පොදු යාන්ත්‍රණයේ උප යාන්ත්‍රණයක සාමාජිකත්වය ලබා ගත් පසු වි, එම යාන්ත්‍රණයේ සූම් විකුණුකාරීත්වය හා තොරතුරුවල ආරක්ෂාව සහතික කිරීම සඳහා අනුගමනය කළ යුතු පද්ධති රිති (System Rules)

ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් දක්වා ඇත. එම ගෙවීම් නා පද්ධති රිති මගින් ජාතික ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය හරහා සිදුවන ගනුදෙනු කටයුතුවල සුරක්ෂිතභාවය හා යාන්ත්‍රණයේ සුම්මත ක්‍රියාකාරීත්වය බලාපොරොත්තු වේ.

එම අනුව, ස්වයංක්‍රීය වෙළඳ යන්ත් ආග්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණයේ සංඝීම් මෙහෙයුම් 2013 දී ද, විදුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි සහ ස්වයංක්‍රීය වෙළඳ යන්ත් සඳහා වූ ස්වයංක්‍රීය ගෙවීම් යාන්ත්‍රණ තොමැති සහභාගිත්ව ආයතන සඳහා වූ හවුල් සේවා

යාන්ත්‍රණයෙහි මෙහෙයුම් කටයුතු 2015 දී ද ආරම්භ කරන ලදී. අනෙකුත් යාන්ත්‍රණ එ නම්, ජ්‍යෙගම දුරකථන ආග්‍රිත පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය සහ වික්‍රුම්පොදු ගෙවීම් යන්ත් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය ආරම්භ කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය කරමින් සිටියි.

මිළග කළාපයෙන් ස්වයංක්‍රීය වෙළඳ යන්ත් ආග්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය (CAS) සහ විදුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CEFTS) පිළිබඳ තොරතුරු බලාපොරොත්තු වන්න...

යුරෝපීය මහ බැංකු පද්ධතිය

(....14 පිටුවෙන්)

1994 ජනවාරි 1	ආර්ථික සහ මූල්‍ය සංගමයේ අදියර 2 - යුරෝපීය මූල්‍ය ආයතනය පිහිටුවීම
1995 ජනවාරි 1	මස්ට්‍රියාව, පින්ලන්තය සහ ස්වේච්ඡය යුරෝපීය සංගමයට එකතුවීම.
1998	යුරෝපීය මහ බැංකුව පිහිටුවීම
1999 ජනවාරි 1	රටවල් 11ක් එක් වී එම රටවලට පොදු ව්‍යවහාර මූදල ලෙස යුරෝ හඳුන්වා දීම - යුරෝපීය සංගමයේ සංශෝධන ගිවිසුම (අමුම්පර්ඩුම ගිවිසුම) බල පැවැත්වීම
2002	රටවල් 12ක යුරෝ මූදල නොවුට සහ කාසි හඳුන්වා දීම
2004 මැයි 1	වෙක් රිපබ්ලික්, එස්ත්‍රියාව, සයිපුසය, ලැට්වියාව, හංගේරියාව, ලිතුවේනියාව, මෝළ්ටාව, පෝළන්තය, සොල්වකියාව සහ සොල්වේනියාව යුරෝපීය සංගමයට එකතුවීම
2007 ජනවාරි 1	බල්ගේරියාව සහ රුමීනියාව යුරෝපීය සංගමයට එකතුවීම
2009 දෙසැම්බර් 1	ලිජ්බන් ගිවිසුම බල ගැන්වීම
2011	මූල්‍ය ස්ථාවර බව සහතික කිරීමටත්, යුරෝපීය සංගමයේ අධික්ෂණ සැලැස්ම වර්ධනය කිරීමටත් නව මූල්‍ය අධික්ෂණ අධිකාරීන් තුනක් මෙහෙයුම් කටයුතු ආරම්භ කිරීම
2013 ජූලි 1	මෙකාස්ලියාව යුරෝපීය සංගමයට එකතුවීම
2014	තනි අධික්ෂණ යාන්ත්‍රණයට සහභාගි වන සාමාජික රාජ්‍යයන්හි බැංකුවල අධික්ෂණ කටයුතු සහ වගකීම් පාලනය සම්පූර්ණයෙන් ම යුරෝපීය මහ බැංකුව හාරයට පත්වීම

මූලාශ්‍රය: යුරෝපීය මහ බැංකුවේ වෙබ් අඩවිය

මූල්‍ය සාක්ෂචතා ප්‍රච්ඡන ඉඩණුවේ

කිරිම් දුනුතිලක

ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර අධ්‍යාපන
ග්‍රාමීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව

ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික සංවර්ධනයට සම්ගාමී ව මූල්‍ය වෙළෙදපොල නැව්‍යකරණය වීම හා පුළුල්වීමත් සමග මූදල් ගනුදෙනු සම්බන්ධ තීරණ ගැනීම අතිශය සංකීරණ කාර්යයක් බවට පත් වී තිබේ. තමන් උපයන ආදායම නිසි ලෙස හැසිරවීම සඳහා අවශ්‍ය දැනුම හා කුසලතාව සාපේක්ෂ වශයෙන් අඩු මට්ටමක පැවතීමත්, අනෙක් අතට ඉතිරි කිරීම, වියදම් කිරීම, ආයෝජනය කිරීම හා ගෙය ලබා ගැනීම ආදාය සම්බන්ධයෙන් තෝරා ගැනීමේ විකල්ප අවස්ථාවන් රාජියක් වෙළෙදපොලේ දක්නට ලැබේමත් මේ ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබේ. ආර්ථිකයේ පවතින සම්පත් සිමිත බැවින් එම සම්පත් අසිමිත අවශ්‍යතා ඉටු කර ගැනීම සඳහා යොදා ගැනීම බුද්ධිමත් ලෙස මෙන් ම ඉතා තාර්කික ව ද කළ යුතු ය. එසේ නොවුණහාත්, එම සම්පත්වලින් උපරිම ප්‍රයෝජන නො ලැබෙනු ඇත. එබැවින්, ආදායම් ඉපැයිම්, ඉපැයු ආදායම් එලදායී ව වියදම් කිරීම, අනාගතය සඳහා ප්‍රමාණවත් මූදලක් ඉතිරි කිරීම මෙන් ම නැවත ආදායම් උපයන මාර්ගයන්හි එම ඉතුරුම් එලදායී ලෙස ආයෝජනය කිරීම නිසි අවබෝධයින් යුත්ත ව සිදු කළ යුතු ය. මූල්‍ය සාක්ෂරතාව වැඩසටහන් ඔස්සේ බලාපොරොත්තු වන්නේ මෙම කාර්යයන් පිළිබඳ දැනුම හා කුසලතා වර්ධනය කිරීම යි.

මේ අමතර ව, මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා මූල්‍ය වෙළෙදපොලන් ගෙය මූදල් ලබා ගැනීම ද පැහැදිලි අවබෝධයින් යුත්ත ව කළ යුතු වේ. රට හේතුව ගෙය මූදල් සැපයීම සඳහා විවිධාකාර මූල්‍ය ආයතන රාජියක් විධීමත් හා අවධිමත් යන දෙ අංශයේ ම පවතින බැවිනි. එම මූල්‍ය ආයතන පිළිබඳවත්, එම ආයතන මගින් සපයනු ලබන මූල්‍ය සේවා පිළිබඳවත්, එම ආයතන අතුරින් විධීමත් මූල්‍ය ආයතන මගින් සපයනු ලබන සේවාවන්හි විශ්වාසවන්ත බව හා වගකීම් සහිත බව පිළිබඳවත් නිරුවුල් දැනුමක් ගෙය මූදල් ලබා ගන්නා පුද්ගලයන් සතුව තිබීම වැඩගත්

වේ. එසේ ම, අවධිමත් මූල්‍ය ආයතනවල පවතින ගෙය උගුල් මෙන් ම ගෙය සඳහා වන අවස්ථායක තොන්දේසි පිළිබඳවත් නිසි අවබෝධයක් ගෙය ලබා ගන්නා පුද්ගලයින් සතු ව තිබිය යුතු ය. එ මෙන් ම, ලබා ගන්නා ගෙය මූදල් විවක්ෂණිකී ලෙස කළමනාකරණය කරන ආකාරය පිළිබඳ ව ද පැහැදිලි අවබෝධයක් තිබීම වැදගත් වේ. මේ අමතර ව, පොදුවේ ව්‍යාප මූදල් හඳුනා ගන්නා ආකාරයන්, මූදල් නිවැරදි ව හාවිතා කරන ආකාරය පිළිබඳවත් දැනුම්වත් විය යුතු ය. එ අනුව, මූල්‍ය සාක්ෂරතාව තුළින් දියුණු මූල්‍ය වෙළෙදපොලක් තුළ මූල්‍ය ගනුදෙනු වඩා තාර්කික ව කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පසුවීම සකස් කිරීම සිදු වේ. එ මගින්, ජනතාවගේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩි දියුණු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

මූල්‍ය සාක්ෂරතාවයේ වැදගත්කම

මූල්‍ය ගණුදෙනු පිළිබඳ දැනුම, හැකියාව, ආකල්ප වර්ධනය මෙන් ම මූදල් ගනුදෙනු සම්බන්ධ පුද්ගල හැකිරීම නිවැරදි මාර්ගයකට යොමු කිරීමට හැකිවීම මෙහි මූලික වැදගත්කමයි. එ මගින්, මනා අවබෝධයින් යුත්ත ව මූල්‍යය අවදානම් හාර ගැනීමත්, මූල්‍යය වඩා මග හැර මූල්‍ය ප්‍රතිලාභ වඩාත් ප්‍රගස්ත ලෙස භුක්ති විදිමටත් අවස්ථාව සැලැසේ.

මූදල් වෙළෙදපොල තුළ තරගකාරි ව හඳුන්වා දෙන මූල්‍ය උපකරණ හා සේවාවන්, උදාහරණ වශයෙන් නව ඉතුරුම් ක්‍රම, දියුණු තාක්ෂණික මූදල් ප්‍රවර්මාරු ක්‍රම ආදාය රටක දියුණුව කෙරෙහිත් මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථාවර වර්ධනය කෙරෙහිත් බලපායි. මෙම කරුණු පිළිබඳ ව ජනතාව දැනුම්වත් ව සිටීම නැතහාත් මූල්‍ය සාක්ෂරතාව ඉහළ මට්ටමක පැවතීම මූල්‍ය පද්ධතියේ දියුණුව කෙරෙහි සෑපු ව බලපායි.

උපයන සීමිත ආදායම සැලසුම් සහගත ව වියදම් කරන ආකාරය, එ නම් වියදම් කළමනාකරණය පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනීම ප්‍රජාවගේ ආර්ථික තත්ත්වය ශක්තිමත් කිරීමට හේතු වනු ඇත.

විධිමත් ඉතුරුම් සහ ආයෝජන ක්‍රම වෙත යොමුවීම තුළින් අනාගතය සුරක්ෂිත වන අතර, ආයෝජන අවස්ථා බිජි කරලීමට අවශ්‍ය ජාතික ඉතුරුම් ගොඩ නග ගත හැකි වේ.

ඉහළ ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂාවෙන් අවිධිමත් මූල්‍ය ආයතනවල මූදල් තැන්පත් කිරීම අවම කිරීමත්, පහසුව ගැන පමණක් සලකා අවිධිමත්, නීත්‍යනුකළ නොවන මූල්‍ය ආයතන වෙතින් ගොඩ ගැනීම අවම කිරීමත් මින් සිදු වේ.

මූල්‍ය විනයක් සහිත පුද්ගලයන් හෝ පුද්ගල කණ්ඩායම් බිජ්‍යාම් තුළින් විධිමත් මූල්‍ය ආයතන වෙතත පුද්ගලයන් අද්දාවා ගැනීමටත්, අවිධිමත් වෙළෙඳපොල කටයුතු අවම කිරීමටත් හේතු වේ. එය මූල්‍ය වෙළෙඳපොල ස්ථාවරත්වයට අත්‍යවශ්‍ය අංශයකි.

අවසාන වශයෙන්, රටක ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා ඉහළ මූල්‍ය සාක්ෂරතාවයෙන් යුත් ජන සමාජයක් සිටීම අතිය වැදුගත් වේ.

මූල්‍ය සාක්ෂරතාව ප්‍රවර්ධනය සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මදේහත්වීම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මිල මට්ටම ස්ථාවර හා අඩු මට්ටමක පවත්වා ගැනීම සඳහාත්, මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායිතාව පවත්වා ගැනීම සඳහාත් සත්‍ය ව දායක වේ. ඉහළ මූල්‍ය සාක්ෂරතාවක් පවතින විට මෙම අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට ඉතාමත් පහසු වේ. එම නිසා, ජනතාවගේ මූල්‍ය කටයුතු හා බැංකු ගැනුදෙනු පිළිබඳ අවබෝධය වැඩි කිරීම සඳහා හා මූල්‍ය අන්තර්ගතහාවය වර්ධනය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලබයි. ඒ සඳහා විවිධ ජන කොටස් හෝ පුද්ගල කණ්ඩායම් ඉලක්ක කර ගනිමත් මූල්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ දැනුම්වත් කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. නිරන්තරයෙන් වෙනස්වීමෙන් හාජනය වන

සංකීරණ මූල්‍ය වෙළෙඳපොලක් තුළ මූදල් හා සම්බන්ධ ගනුදෙනු හා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය දැනුම් හා කුසලතා වර්ධනය කිරීම මෙම වැඩසටහන් තුළින් අපේක්ෂා තෙරේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන මෙම වැඩසටහන්වලින් කීපයක් පහත දැක් වේ.

1. මූල්‍ය කළමනාකරණ හැකියාව දියුණු කිරීම සඳහා විවිධ රාජ්‍ය හා පෙෂ්ද්ගලික ආයතන සමග ඒකාබද්ධ ව මාරුගෝපදේශන වැඩ සටහන්, පුහුණු සැසි, දේශන හා වැඩමුළු දිවයින පුරා පැවැත් වේ.
2. මූල්‍ය සාක්ෂරතාව වැඩසටහන් තෝරාගත් පුද්ගල කණ්ඩායම්/සමාජ කොටස්, උදාහරණ වශයෙන් කාන්තාවන්/විශ්වවිද්‍යාල සිසුන්/සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින් සඳහා පැවැත් වේ.
3. පුහුණු කරන්නන් පුහුණු කිරීමේ වැඩසටහන් මගින් ග්‍රාමීය මට්ටමේ පුද්ගල කණ්ඩායම් සමග වඩාත් සම්පූර්ණ ව කටයුතු කරන රාජ්‍ය නිලධාරීන්, බැංකු නිලධාරීන් ආදීන් පුහුණු කිරීම සිදු වේ.
4. අවශ්‍ය සම්පූර්ණ දායකත්වය සැපයීම වෙනත් ආයතන විසින් සංවිධානය කරනු ලබන මෙ වැනි ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන් සඳහා සහායවීම හා සම්පත් දායකත්වය සැපයීම සිදු වේ.
5. මූල්‍ය සාක්ෂරතාව සම්බන්ධ අන්පොල් හා අත් පත්‍රිකා බෙදා හැරීම හා පෝස්ටර ව්‍යාපාර දියත් කිරීම ද කරනු ලැබේ.
6. අනෙකත් බැංකු සමග එක් ව ගොඩ කළුවරු පැවැත්වීමෙන් බැංකුවලින් ගොඩ ගැනීම හා ලබාගත් ගොඩ මතා ලෙස කළමනාකරණය කිරීම අදිය පිළිබඳ ව දැනුම්වත් කිරීම තුළින් විධිමත් ගොඩ සංස්කෘතියක් ගොඩ නැගීමට අවශ්‍ය පසුබීම සකස් කිරීම සිදු වේ.
7. ගුවන් විදුලී වැඩසටහන් හා රුපවාහිනී වැඩසටහන් පැවැත්වීම තුළින් මූල්‍ය සාක්ෂරතාව ප්‍රවර්ධනය කිරීමට කටයුතු තෙරේ.

ඛෙකිය - එක්ස්ත්‍රේ වැන් තෙහුණාස් ලේඛ බොරුවක්

අප්‍රූවේෂණ එකු!

ඉඩ දැනටමත් තහනම් යෝජනා ක්‍රමයක (පිරිමිය යෝජනා ක්‍රම) සහභාගිකරුවෙක් විය හැකි ය

පිරිමිය යෝජනා ක්‍රමයක් යනු,

- යෝජනා ක්‍රමයේ සහභාගිකරුවන් සංඛ්‍යාව වැඩිවීම මත

හෝ

- යෝජනා ක්‍රමයේ සහභාගිකරුවන් විසින් ගෙවා ඇති දායක මුදල් ප්‍රමාණයේ වැඩිවීම මත

පවතින යෝජනා ක්‍රමයකි.

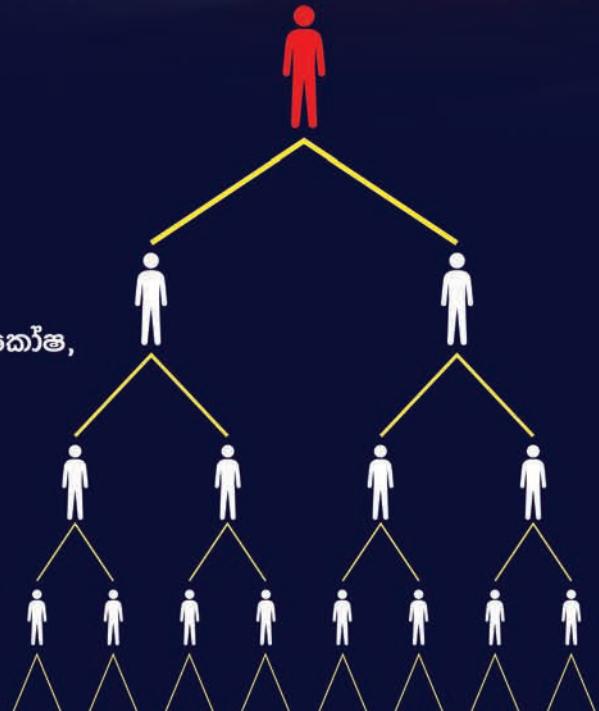
එය

- වෙළෙඳපොළ පවතින මිලට වඩා අධි මිලක් ගෙවා සුරුය කේඟ, ඔහුගේ නිෂ්පාදන, රහ් කාසි, රෙපලාවනය නිෂ්පාදන, ගෘහ හාන්ඩ්, විළම් උපකරණ වැනි දේ මිලට ගැනීමක්

- මුදල් ප්‍රමාණයක් ගෙවීම, තැන්පත් කිරීම හෝ ආයෝජනය කිරීමක් සමඟ

- එවන් කාර්යයන් සිදුකිරීම සඳහා යෝජනා ක්‍රමයට වෙනත් අය හඳුන්වාදීමක් ලෙස

ඉඩ වෙත ආ හැකි ය.

පිරිමිය ලක්ෂණ සහිත යෝජනා ක්‍රමයක් ආරම්භ කිරීම, මෙහෙයුම්, ප්‍රචාරණය, ප්‍රවර්ධනය සහ සම්බන්ධ වීම

මිලයන ගණනින් ද්‍රව්‍ය සහ සිර දුෂ්‍රිතම් නියම විය හැකි වරුදක !

තහනම් යෝජනා ක්‍රමවලට සම්බන්ධ වී ඔබගේ වට්‍යනා දිනය විනාශ කර නොගන්න

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ පත්‍රවිධියක්

රාජකිරිය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර මධ්‍යම්, අංක 58 දරන නේවානයේ පිහිටි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංක මුද්‍රණාලයේ මුද්‍රණය කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සභ්‍යන්වේදන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිකුත් කරන ලදී.